

Kv Klosterkyrkan 5

Fornlämning RAÄ Lund 73:1
Lunds kommun, Skåne län
Arkeologisk förundersökning 2016
Johan Wallin

Titel: Kv Klosterkyrkan 5
Författare: Johan Wallin
Kulturmiljörapport: 2018:42

Omslagsbild: Klosterkyrkan Sankt Peter i Lund
Upphovsrätt: Där inget annat är angivet, enligt Creative Commons licens CC BY

Innehåll

Sammanfattning	2
Inledning	3
Fornlämningsmiljö	4
Fornlämningens bevarandestatus.....	7
Vetenskaplig potential	7
Tidigare arkeologiska iakttagelser	8
Genomförande och resultat	13
Sammanfattande slutdiskussion.....	25
Administrativa och tekniska uppgifter	26
Referenser	27
Bilagor	28
<i>Bilaga 1, Sektioner.....</i>	<i>28</i>
<i>Bilaga 2, Fyndlista.....</i>	<i>39</i>

Sammanfattning

Med anledning av att det skulle utföras belysningsåtgärder kring Klosterkyrkan, Kv Klosterkyrkan 5, genomfördes en arkeologisk undersökning i form av schaktningsövervakning enligt länsstyrelsens beslut (Lst dnr 431-19345-2015, Kulturens projekt nr 61000-406). Området är beläget i västra Lund, strax innanför den medeltida stadsvallen och har utgjort ett nunnekloster. Sammanlagt upptogs 12 schakt, som i huvudsak hade ett djup på 0,40 m, vilket ställvis kunde gå ner till 0,70-1,30 m för montering av pollare samt lyktstolpar. 8 schakt drogs inom kyrkogårdsområdet och 4 schakt utanför detta. Där murar påträffades grävdes schakten grundare för att inte skada dessa. Schakten återfylldes med de uppgrävda massorna och även påträffade humanben återbördades i jorden.

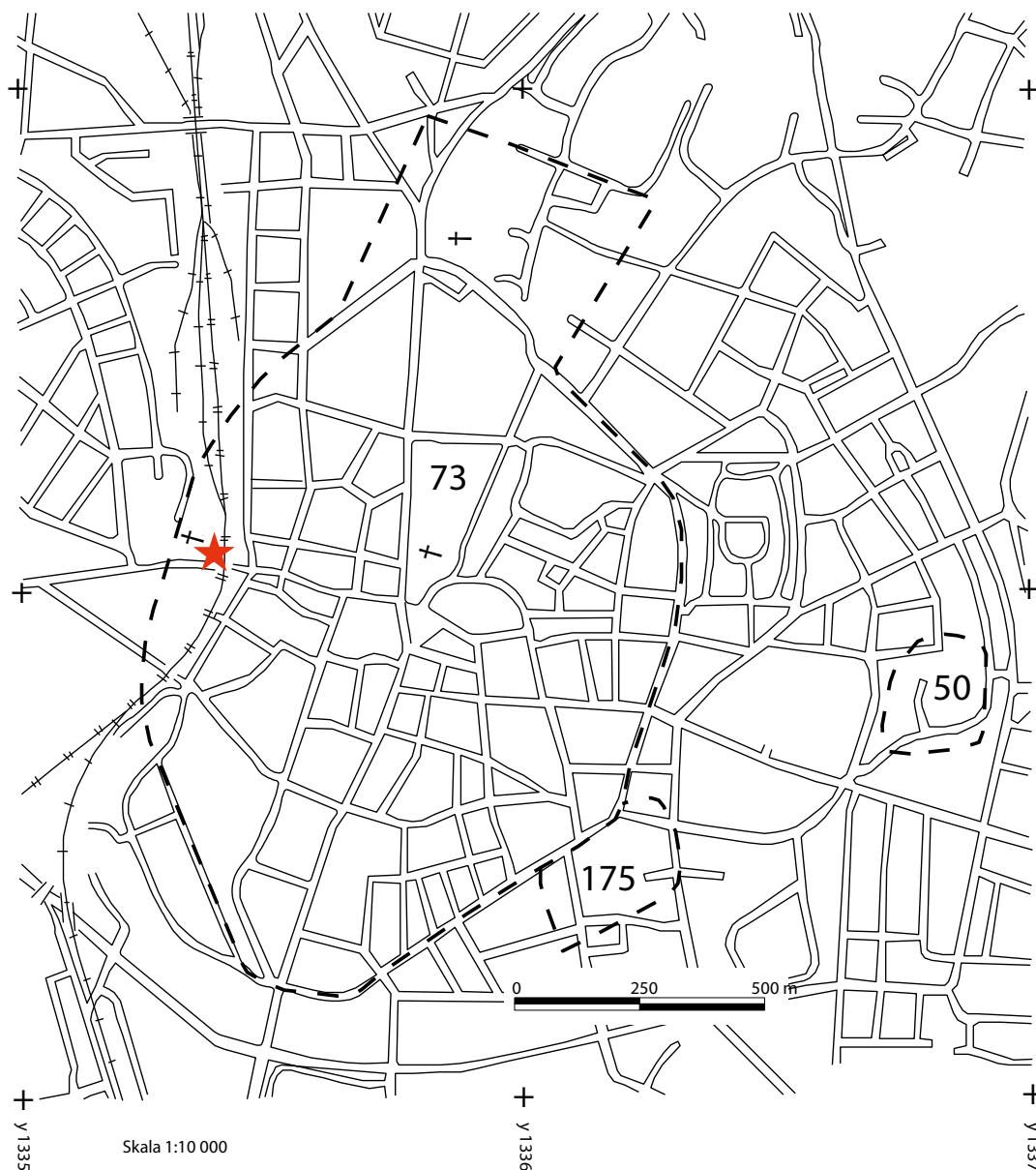
Söder och sydöst om kyrkan framkom kulturlager som innehöll humanben, vilket knyter dem till kyrkogården som legat här sedan medeltiden. På ett avstånd av 21,00 m söder om nuvarande ingången till kyrkan framkom en Ö-V mur, sannolikt bogårdsmuren för den äldre kyrkogårdens utsträckning söderut. Norr om muren förekom mer humanben än söder om den, vilket stärker denna tolkning. Ytterligare söderut framkom ett raseringslager, bestående av handslaget tegel och kalkbruk.

Väster om kyrkan framkom raseringslager som innehöll tuktad Komstadkalksten och Hardebergasandsten, medeltida storstenstegel och munktaktegel, sistnämnda av typer med en datering till såväl hög- som senmedeltid. Även tegel från övergången senmedeltid/renässans påträffades. Raseringsmassorna härrör sannolikt från de rivna klosterlängorna, vilka revs efter år 1606. Härtill framkom 4,00 m väster om kyrkan en N-S löpande mur, som sannolikt ingått i den äldre romanska klosterbyggnaden, vilken föregick ombyggnaden av klostret runt år 1350 till en tegelanläggning i gotisk stil.

Nordväst om kyrkans senmedeltida torn, framkom tre N-S mursträckningar. Den västra av dessa är en skalmurskärna bestående av marksten, storstenstegel och kalkbruk, vilken har ingått i den västra gotiska klosterlängan. 1,50 m längre österut framkom en stenkonstruktion i Hardebergasandsten, möjligen en grundmur, som med dess släta yta talar för ett stenlagt golv. Ytterligare 2,00 m österut framkom en mur bestående av marksten och Hardebergasandsten, varpå det fanns kalkbruk. Det tolkades vara grundmuren till den korsgång som löpt runt den gotiska klosteranläggningens innergård.

Invid den nuvarande moderna kyrkogårdsmurens sydöstra del framkom ett senmedeltida marklager. Det innehöll inga humanben, vilket talar för att det legat utanför den medeltida kyrkogården. Strax öster och nordöst om kyrkans kor framkom endast moderna utfyllnadsmassor och sättsand, vilket är anmärkningsvärt beroende på att ritningar och fotografi från 1925-1926 års dräneringsarbeten och undersökning visar på att här då framkommit ytligt belägna murrester. Att de inte påträffades i schakten antyder att de togs bort 1926 eller är belägna på en djupare nivå.

Nordöst och öster om och utanför den nuvarande kyrkogården framkom dels en Ö-V smal mur i tuktad Hardebergasandsten, vilken kan ha ingått i priorgården som legat norr om klostret. Och dels framkom 14,00 m öster om kyrkans kor en 3,50 m bred stenläggning/golv lagd i lera, vilket talar för att det tillhört en inomhusmiljö. Underliggande lager innehöll handslaget tegel, vilket indirekt ger stenläggningen/golvet en datering från 1200 och framåt, det vill säga medeltid/tidigmodern tid.

Figur 1. Lunds medeltida stad, fornlämning 73, med platsen för undersökningen markerad med en röd stjärna.

Inledning

Med anledning av arbeten med belysningsåtgärder kring Klosterkyrkan S:t Peter i Lund utfördes en arkeologisk undersökning i form av schaktningsövervakning (Lst-dnr 431-19345-2015). Området är beläget i västra Lund, strax innanför den medeltida stadsvallen. Under medeltiden låg här ett nunnekloster. Sammanlagt upptogs 12 st schakt, som i huvudsak hade ett djup på 0,40 m, vilket ställvis kunde gå ner till 0,70-1,30 m för montering av pollare samt lyktstolpar (15 st) och spotlights (5 st). 8 st schakt drogs inom kyrkogårdsområdet och 4 st schakt utanför detta. Där murar påträffades grävdes schakten grundare för att inte skada dessa. Schakten återfylldes med de uppgrävda massorna och även påträffade humanben återbördades i jorden.

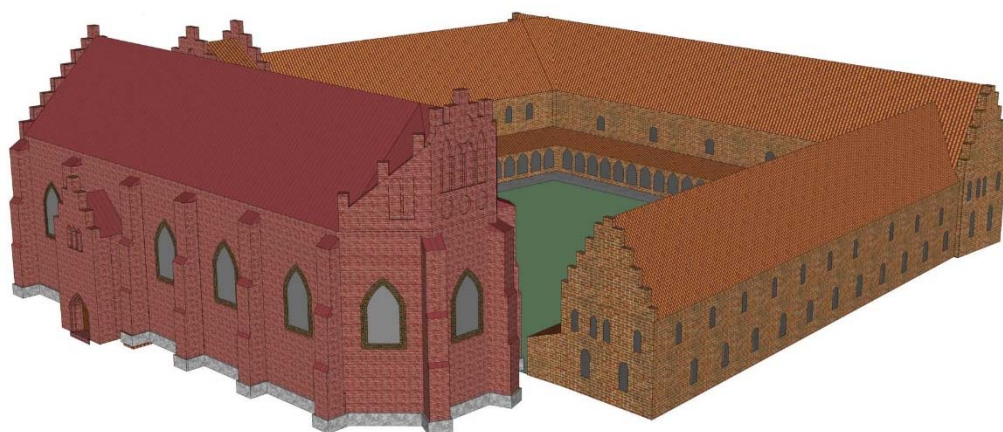
Fornlämningsmiljö

Kv Klosterkyrkan ligger i västra delen av Lunds medeltida stadsområde och avgränsas av Trollebergsvägen i söder, Bryggmästaregatan i väster, Västra Station i norr och järnvägen i öster. Ett dominant inslag i kvarteret är S:t Peters medeltida klosterkyrka. Som tillsammans med domkyrkan utgör de medeltida kyrkor som fortfarande finns kvar i Lund.

Ett nunnekloster grundades på platsen, sannolikt av ärkebiskop Eskil (ärkebiskop 1137-1177), vilket troligtvis sker runt år 1150. En slutsats som bygger på att klostret omnämns första gången i de skriftliga källorna runt år 1164 och att de arkeologiska undersökningar som utförts på platsen indikerar att det är vid denna tid som en romansk kyrka i sandsten uppförs och de första gravläggelserna sker (Engström 1927 s 192f, 210; Blomqvist 1950 s 165).

Vad området nyttjades till innan klostergrundandet finns det ringa kunskap om. Dock påvisar myntfynd från 1000-talets början att människor vistats på platsen, som vid denna tid utgjort ett svagt förhöjt topografiskt läge (Engström 1927 s 193, 210). Om nu hypotesen om ärkebiskop Eskil som klostergrundare stämmer mot de verkliga förhållandena på 1100-talet, torde det varit ärkebiskop Eskil eller någon från hans maktgruppering bland släkt och vänner som dessförinnan haft ägorätt till området.

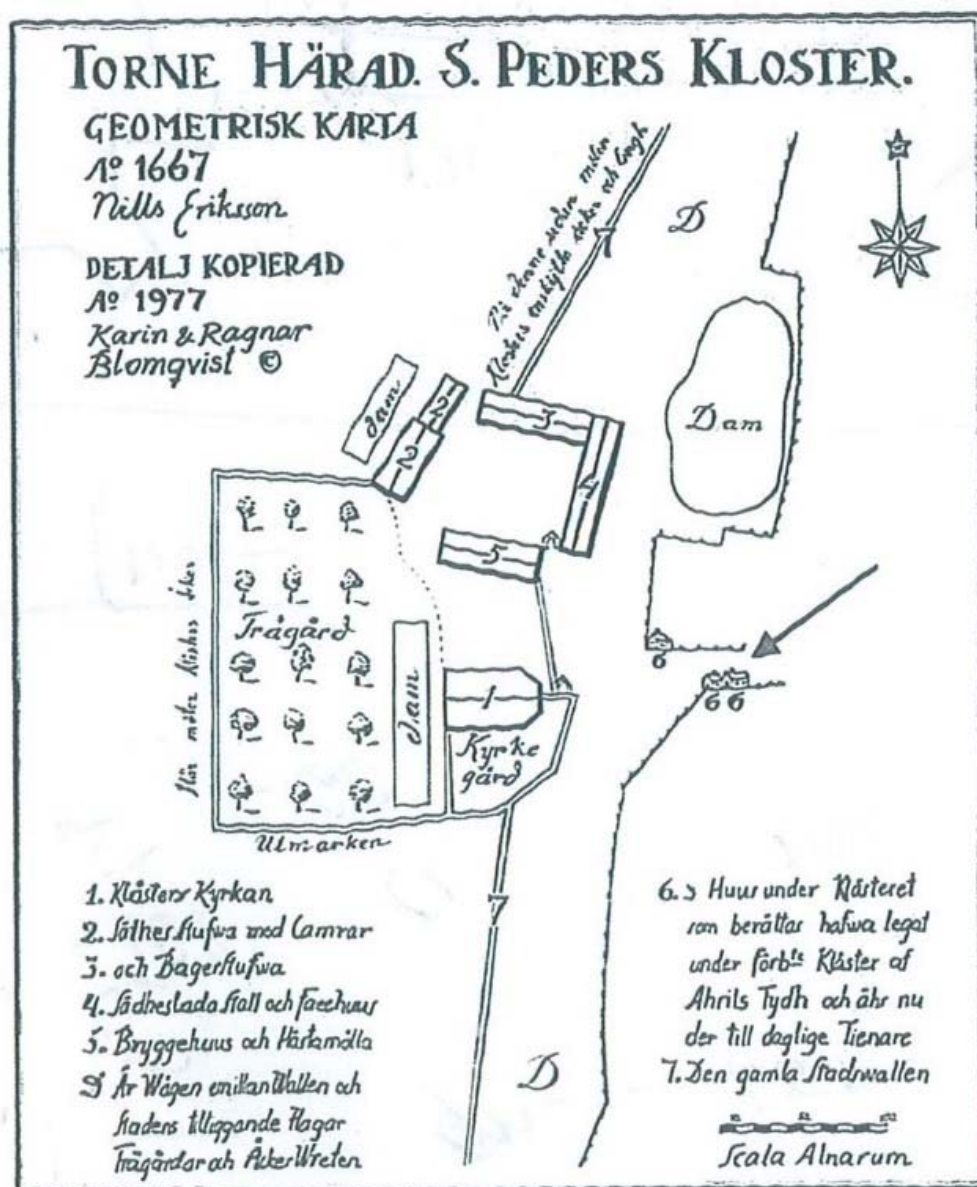
Under första hälften, eller vid mitten av 1300-talet byggdes kyrkan om till en enskeppig tegelkyrka i gotisk baltisk stil och norr därom uppfördes tre klosterlängor i tegel. På så vis skapades en fyrkantig klosteranläggning, med en korsgång som löpte längs byggnaderna runt den inre öppna klostergården. I anslutning till den norra klosterbyggnaden låg en priorgård, med tillhörande bostadshus, stall, fähus och trösklada. En tegelugn har påträffats ett kort stycke nordväst om klostret, vilken sannolikt producerat tegel till uppförandet av dessa byggnader. Under slutet av medeltiden uppfördes även ett mindre torn invid nordvästra hörnet av kyrkan (Blomqvist 1950 s 165f; Carelli 2012 s 255; Gardelin 2015 s 26; Rönn 2000; Engström 1927 s 201).

Figur 2. Rekonstruktion av S:ta Maria och S:t Peters kloster efter cirka år 1350 då den byggdes om till en fyrsidig gotisk klosteranläggning i tegel. Rekonstruktion Ivan Balic (Ur Gardelin 2015 s 137).

Klostret var helgat åt S:ta Maria och S:t Peter. Från 1400-talet nämns det som knutet till Benediktinerorden och år 1423 omnämns den för första gången som sockenkyrka, "Nunne socken" (Engström 1927 s 194f; Andrén 1980 s 16). I regel bestod klostret av en priorissa och tolv nunnor, varav ett flertal var av adlig börd, samt leksystrar och lekbrödrar som skötte om enklare sysslor. En manlig prior skötte förvaltningen av klostret och dess egendomar, och oftast även gudstjänsten och bikten. Det kom under medeltidens lopp att bli ett rikt kloster, med omfattande egendomar i såväl städer såsom på landsbygden. Utifrån bevarade medeltida skriftliga källor har vi kännedom om vad delar av dess egendomar årligen erlade i landgille till klostret och för nunnornas hushåll. Förutom penningar rörde det sig om naturprodukter såsom spannmål, smör, sill, kabeljo dvs torkad och saltad torsk, kolmule dvs Nordsjötorsk, fläsk, örter, bönor, nötkreatur och mjölkkor, tumlare, lök, fårost, ved, gäss, höns, salt, öl och ål, samt fri kålgård (Blom 2001 s 51f; Blomqvist 1950 s 165).

Ett annat byggnadsverk som under lång tid utgjorde ett stort inslag i kvarteret, var stadens vall och vallgrav. Vallen tycks i sin sträckning ha knutit an till klosteranläggningens sydvästra och nordvästra hörn, medan vallgraven löpt förbi klostrets västra sida. Direkt väster om vallgraven finns en omgärdad trädgård avbildad på en karta från år 1667 (Rönn 2000 s 1-5). Möjligen återspeglar trädgården ett medeltida förhållande, då den kan ha utgjort en klosterträdgård, en kålgård omnämns även i samband med klostret under medeltiden (Blom 2001 s 52). Att klostret placerats invid stadsvallen skiljer det från övriga kloster och konvent i Lund under medeltiden, de andra har antingen legat utanför stadsvallen eller mer centralt i stadsområdet (Gardelin 2015 s 76, 135-151). Strax söder om nunneklostret i Lund, vid nuvarande Trollebergsvägen, har det funnits en port i stadsvallen, år 1423 benämnd "Nunne burled" (Andrén 1980 s 76). Varifrån en väg löpt ut ifrån stadens centrum och vidare mot landsbygden, dels i en sträckning mot vadstället över Höje å i Värpinge vidare mot Lomma vid Öresundskusten och dels en nordvästlig sträckning mot Fjelie och Löddeköpinge och övergången över Lödde å. Sistnämnda by, Löddeköpinge, ägdes, åtminstone från senmedeltiden, i sin helhet av Nunneklostret (Blomqvist 1950 s 165). Mot nordost avgränsades klosterområdet av en större damm och i öster stötte stadsbebyggelsen till.

Figur 3. Torne Härad. S. Peders Kloster. Geometrisk karta A° 1667. Nills Eriksson. Detalj kopierad A°1977 av Karin och Ragnar Blomqvist (Blomqvist 1978 s 60). Kartan visar hur det forna klosterområdet såg ut under 1600-talets andra hälft. Lägg märke till de rektangulära dammarna, vilka sannolikt är rester av den medeltida vallgraven, samt trädgården som kan vara rester av en medeltida klosterträdgård.

Utifrån ovanstående korta sammanställning torde området under medeltiden varit ett relativt livaktigt område, med människor, hästar, vagnar som kom in och ut genom västra stadporten, dels för att färdas vidare mot stadens centrum, men även för att lämna arrende avgifter, landgille, till priorgården vid klostret, och från åtminstone 1400-talets början sökte människor från närområdet till klosterkyrkan, deras sockenkyrka. Kreatur och andra fä passerade med sina herdar på väg ut till betet på stadens jordar för att sedan åter passera när de skulle tas in för mjölkning och stallning. Troligtvis har det även funnits en klosterträdgård knuten till klostret där leksystrar och lekbrödrar och möjligtvis även nunnorna odlade och skördade. Nordväst om klostret rök det från tegelugnen när tegelmästaren brände tegel. I dammen nordöst om klostret simmade sannolikt gäss och vattnades kreatur och hästar. Ifrån öster hördes sorlet från stadens liv och klangen från

Lunds alla kyrkoklockor. Ett mer lugnt liv för nunnorna torde samtidigt ha utspelat sig inom klostrets väggar, och främst då inne på den kringbyggda klostergården.

Vid reformationen i Danmark och därmed även i Skåne år 1536, drogs klosteranläggningen och dess egendomar in till kronan och år 1606 befallde kungen att klosterlängorna skulle rivas, medan priorgården norr om klostret skulle förbättras. Priorgården kom under 1600-talet att bli ett säteri som vid storskiftet år 1785 flyttades ut till den plats där det nuvarande bostadsområdet Klostergården i södra Lund ligger (Rönn 2000 s 3, Andrén 1980 s 17).

I mitten av 1800-talet togs området där priorgården tidigare legat i anspråk för uppförandet av en småskola. Nya skolbyggnader tillkom år 1903 och dessa finns kvar än idag (Bevaringskommittén 1981 s 125). Själva klosterkyrkan kom efter reformationen att ha funktionen som sockenkyrka för innevånarna i stadens närområde och Värpinge by. Dagens kyrkogård täcker större delen av området runt kyrkan. Väster och öster om dagens kyrkoområde har det anlagts cykel- och gångbanor, planteringar, parkeringar och ett skyddsrum.

Fornlämningens bevarandestatus

Den moderna bebyggelsen i kvarteret består av en småskola i tegel och med skolträdgård som uppfördes vid mitten av 1800-talet på platsen för den medeltida Priorgården. Skolan fick år 1903 ytterligare en tegelbyggnad. Vidare finns ett skyddsrum som anlades öster om kyrkogården. Dessa har med största sannolikhet inneburit att delar av lämningarna har skadats. Vidare kan skador ha uppstått inom nuvarande kyrkogårdsområde i samband med att kyrkogården kontinuerligt använts. År 1925-26 utfördes renoveringsarbeten på S:t Peters kyrka, vilket orsakade ingrepp i lämningarna i direkt anslutning till kyrkan. Enligt en sammanställning av fornlämningen Lunds kulturlagerstatus från år 2003 framgår det att kv. Klosterkyrkan tillhör de område där det inte finns kunskap om bevarandestatusen. Utschaktningskartan från år 2003 visar på att kvarteret inte har utsatts för några större schaktningsarbeten som ödelagt lämningarna (Gardelin, Ericsson & Karlsson 2007 s 60f).

Vetenskaplig potential

Området har en stor vetenskaplig potential med möjlighet till kunskap om dels klostret, dels om stadsvallens tillkomst, funktion och konstruktion och hur området utnyttjades innan klostret och stadsvallen anlades.

Tidigare arkeologiska iakttagelser

Figur 4. S:ta Maria och S:t Peters kloster. Situationsplan I skala 1:1000. Efter Kulturens arkeologiska generalkarta över Lund. Innanför den kvarstående kyrkans murar ses resterna av den romanska kyrkan. Murresterna av klosterlängorna norr om kyrkan är inlagda efter inmätningar av kyrkoherden Lars Thynell samt efter iakttagelser vid kyrkans restaurering 1926 (Blomqvist 1950 s 164).

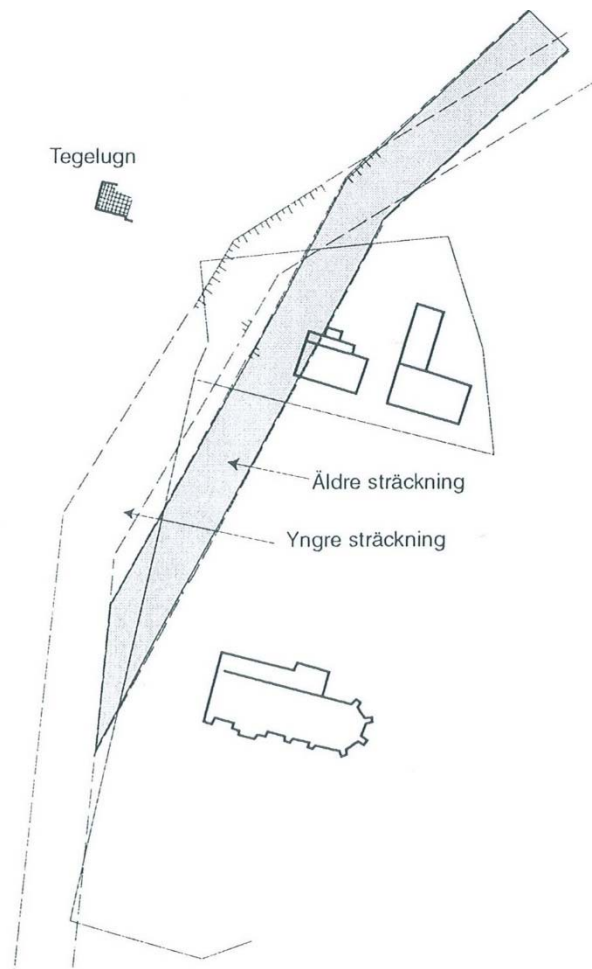
På platsen för S:ta Maria och S:t Peters kloster har bara en större arkeologisk undersökning genomförts åren 1925-26 (Figur 4). Det skedde i samband med renoveringsarbeten på S:t Peters kyrka, vilket orsakade ingrepp i lämningarna i direkt anslutning till kyrkan. Arbetena bestod av sänkning av marknivån runt kyrkan, dränerings- och kloakledningsdragningar, samt grävningar och renknackningsarbeten av cement inne i kyrkan inför tillbyggnad och restaurering av klosterkyrkan. De arkeologiska resultaten visade att det på platsen uppfördes en romansk kyrka under mitten av 1100-talet. Denna ersattes av en gotisk kyrka vid mitten av 1300-talet, vilken uppfördes delvis ovanpå den nedrivna romanska kyrkans grundmur. Klosterlängorna som låg norr om kyrkan har delvis undersökts och från dessa framkom murar som indikerar att klosterlängorna tillsammans med kyrkan bildat en fyrsidig byggnadsstruktur uppförd i tegel, med en korsgång som löpt runt dess innergård. Väster och nordväst om kyrkan framkom ett komplex av murar, vilka kunde knytas till såväl de

första romanska byggnaderna och de efterföljande gotiska klosterbyggnaderna. I området norr och öster om kyrkans kor framkom fem mursträckningar och tre golv. I en av murarna fanns mellan grund och mur ett mynt från kung Valdemar Sejr (Kung 1202-1241), vilket kan indikera när muren uppfördes. Söder om kyrkan påträffades inga lämningar efter murar.

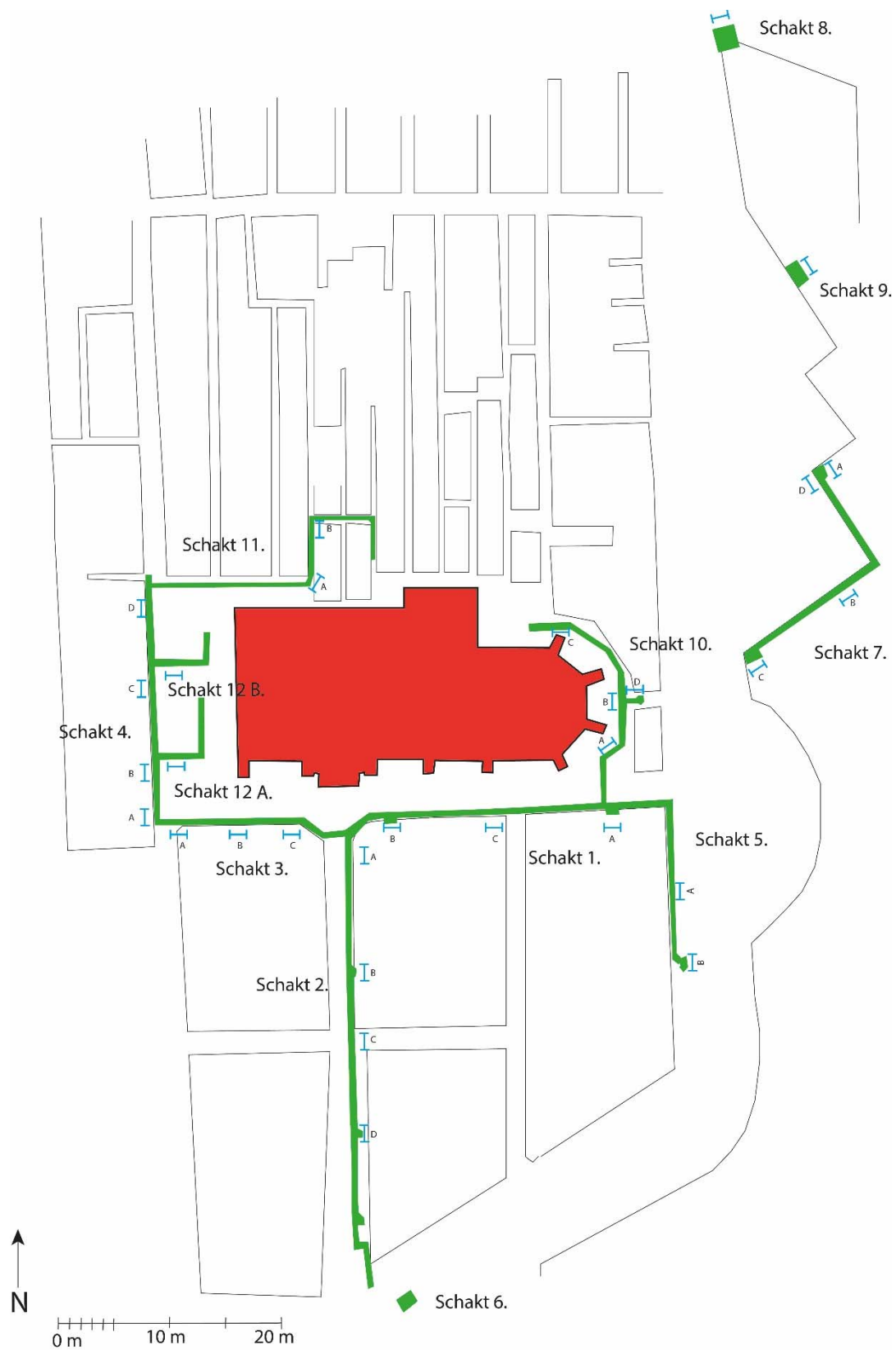
Figur 5. Fotografi från 1925-1926 av de murrester som framkom väster om S:ta Maria och S:t Peters klosterkyrka. Fotografiet är taget ifrån söder. I förgrunden de murar som Engström tolkade som tillhöriga den romanska klosterbyggnaden och i bakgrunden murrester från den gotiska klosteranläggningen (Engström 1927 s 199, 203). Under föreliggande schaktningsövervakning år 2016 drogs schakt 12 inom detta område, varvid delar av den N-S muren som syns på fotografiet påträffades igen. I övrigt förlades schakt 12 i görligaste mån för att undvika murresterna.

Sammanlagt påträffades 48 st gravar. Varav hälften framkom i ett kloakledningsschakt som drogs längs med den kyrkogårdsgång, som anlades på 1880-talet, mellan kyrkan och den söder därom liggande Trollebergsvägen. De skelett som påträffades här har samtliga gravlagts under tidigmodern tid. Inga spår av medeltida gravläggningar påträffades, vilket talar för att denna del av kyrkogården tillkommit först efter reformationen. I anslutning till murresterna till den romanska kyrkan påträffades 17 romanska gravar, som utifrån gravarnas skiftande utformning och byggandsmaterial samt gravfynd kunde dateras från 1100-talets mitt till in på 1200-talet. En del av de romanska gravarna har legat i det "heliga takdroppet" från den romanska kyrkan, för att vid ombyggnaden till den gotiska kyrkan blivit överbyggda eller raserade. Sammantaget var fyndmaterialet relativt omfattande från undersökningarna 1925-26 och bestod dels av keramik, bl.a. från 1100- och 1200-talet, form- och golvtegel, fingerborgar, synål, sigillstamp, stylus, ringar av brons eller silver samt mynt med en datering från 1000-talet till 1800-talet. Det byggnadsmaterial som framkom i murarna och gravarna, bestod förutom kalkbruk och marksten av främst sandsten av typen Hardebergasandsten, även benämnd Hallasten, och tegel, men det förekom även kalksten och kritsten i stenkistkonstruktionerna (Engström 1927; LUHM:s kyrkoarkiv, Sankt Peters kloster).

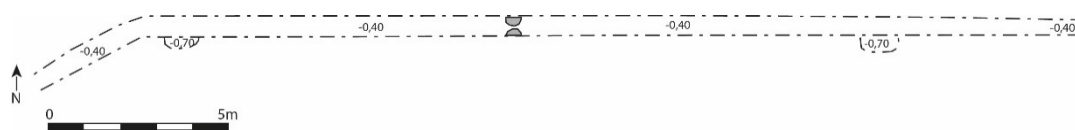
Figur 7. Vallgravens rekonstruerade sträckningar med de påträffade delarna markerade. Den äldre sträckningen är markerad med grått. Skala 1:1600. (Balic 2001)

I samband med schaktningar för nedläggning av kablar för IP-telefoni på S:t Peters klosterns kyrkogård år 2007 företogs en arkeologisk schaktningsövervakning. Kabeldragningen skedde till ringa djup och berörde endast grusgångar, varvid inga medeltida kulturlager berördes (Johansson Hervén & Karlsson 2008).

Figur 8. Schaktplan.

Genomförande och resultat

Figur 9. Schakt 1, planritning.

Schakt 1.

Schakt 1 drogs i en östvästlig sträckning längs med kyrkogångens södra sida, ca 4,00 m söder om kyrkan, med en början i öster på ett avstånd av 1,5 m från den östra ingången i nuvarande kyrkogårdsmur och vidare 29,00 m västerut (sektioner, bilaga 1). Schaktet avslutades med en svag böj mot sydväst. Det var 0,50 m brett och ca 0,40 m djupt. På två ställen grävdes det dock till ett djup av 0,70 m för byte av gatlyktor. Lagerföljden var i stort likartat längs med hela schaktsträckningen. Överst två sentida tunna utjämnings- och utfyllnadslager som överlagrade ett svartgrått lerhaltigt, fet och fuktigt kulturlager, vilket var omrört och innehöll en del humanben, tegelbrockor och fragment av medeltida taktegel av typen munk- och nunna. Det tolkades som ett marklager som blivit omgrävt i samband med återkommande gravsättningar. Liknande lager framkom i såväl schakt 2 och 3 som i schakt 10, vilka tillsammans sannolikt är ett större sammanhängande lager som täcker större delen av kyrkogårdsområdet söder och sydöst om kyrkan. På ett avstånd av 16,00 m från östra schaktkanten och 3,50 m söder om den östligaste strävpelaren till kyrkans långhus överlagrade ovanstående lager en större och en mindre marksten. Det förekom inget kalkbruk på dem. Eftersom enbart en ringa del av dem berördes var det svårt att bedöma deras funktion. Möjligen rör det sig om en smal kallmurad grundmur, som fortsatte söderut in i schaktväggen, eller så rör det sig om en enstaka stensamling som möjligen kan ha utgjort någon form av markering.

Figur 10. Schakt 2, planritning.

Schakt 2.

Schakt 2 drogs söderut, ifrån ovanstående schakt 1:s västra hörn, och följde den östra sidan av den kyrkogårdsgång som leder från kyrkoingången ned till Trollebergsvägen (sektioner, bilaga 1). Kyrkogången anlades på 1880-talet. Schaktet hade en längd på 39,00 m, en bredd på ca 0,60 m och ett djup på i regel 0,40 m. Ställvis där gatlyktorna skulle bytas ut kunde bredden öka till 1,00 m och djupet till 0,90 m.

På ett avstånd av 16,00 m från schaktets norra ände, ca 21 m från nuvarande kyrkoingång, kom en östvästligt orienterad kallmurad mursträckning på ett djup av ca 0,35 m. Det rör sig sannolikt om bogårdsmuren för en äldre kyrkogårdsmur som tidigare avgränsat en äldre kyrkogård mot söder. Antagandet stärks av att det förekommer mer humanben norr om muren än söder om den.

Norr om muren var lagerföljden i stort sett densamma, under moderna grus och utjämningslager kom ett svartgrått lerhaltigt, fett och fuktigt kulturlager, det var omrört och innehöll en hel del humanben och tegelbrockor. På de ställen där schakten grävdes djupare, ner till 0,90 m, överlagrade detta lager en liknande kontext, som dock var mer gråbrunt till färgen. I den underliggande kontexten var humanbenen dels större och mer välbevarade, och det framkom delar av kranier. Båda kontexterna tolkades som ett marklager som blivit omgrävt i samband med återkommande gravsättningar. Utifrån fynden att döma torde det varit i funktion som kyrkogård från tidigmodern tid och framåt till dags datum. Vilket stämmer väl överens med den tolkning som Engström gjorde år 1927 att detta område togs i anspråk som kyrkogård först efter reformationen (se ovan Tidigare arkeologiska iakttagelser).

Söder om ovanstående framkomna mur, med östvästlig orientering, skedde en förändring i stratigrafien. Under modern grus och utjämningslager, kom ett svartgrått lerhaltigt, fet och fuktigt, samt osorterat kulturlager. Det innehöll betydligt färre humanben än norr om muren. Det tolkades som ett påfört utjämningslager. Där schaktet grävdes till ett djup av 0,90 m för en gatlykta framkom under detta, på 0,30 m djup, ett tjockt brungrått lerhaltigt kulturlager, som var finkornigt, välsorterat, fett, fuktigt och något kompakt, vilket tolkades som ett äldre marklager.

Längre söderut i schaktets längdriktning kom under ovanstående utjämningslager ett större raseringslager, som bestod av tegelbrockor och kalkbruk. Massorna härrör sannolikt från rivna klosterlängor och torde ha lagts ut såsom utfyllnadslager under tidigmodern tid. Härvid försköts schaktdragningen något mot öster, och drogs därefter ytterligare 3,70 m söderut. Även en omsättning av en gatlykta gjordes här, varvid det grävdes ner till 0,90 m. Lagerföljden bestod utav ett tunt lager grässväll, därunder kom ett ca 0,30 m påfört utfyllnadslager, bestående av brungrå lerhaltig kulturjord, som var finkornigt, osorterat, fett, fuktigt och poröst. Det innehöll en del tegelbrockor av eftermedeltida storlek, vilket påvisar att lagret lagts ut under tidigmodern tid. Under detta kom ett gråbrunt lerhaltigt kulturlager, som var finkornigt, relativt välsorterat, fett och fuktigt. Det innehöll tegelkross av handslaget tegel, och enstaka ben från såväl människa som djur. Det tolkades som ett äldre marklager, vilket ställvis blivit omgrävt vid gravsättningar. Det framkom inga fynd som kunde indikera vad området nyttjats till innan det togs i anspråk som kyrkogård.

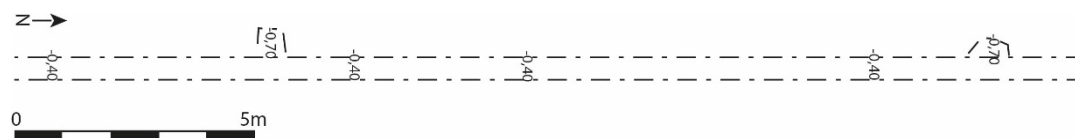
Figur 11. Schakt 3, planritning.

Schakt 3.

Schakt 3 drogs i en öst-västlig riktning vidare västerut från schakt 1:s avslut (sektioner, bilaga 1). Schaktet följde på liknande vis som schakt 1 den öst-västliga kyrkogångens södra sida, på ett avstånd av ca 4,00 m från kyrkans långhus södra sida. Schaktet drogs först 3,00 m västerut, för att därefter svänga ca 1,00 m mot nordväst för att därefter återigen löpa 14,20 m rakt västerut. Bredden var 0,50 m och djupet låg i regel på mellan 0,40 och 0,46 m. Längs större delen av schaktet var lagerstrukturen liknande. Överst två sentida tunna utjämnings- och utfyllnadslager som överlagrade ett svartgrått lerhaltigt, fett och fuktigt

kulturlager, det var omrört och innehöll en del humanben, handslaget tegelskross och brottstycken av tuktad Hardebergasandsten. Även en större kvadersten av Hardebergasandsten framkom snett liggande i schaktbotten, vilken sannolikt härrör från de rivna klosterbyggnaderna. Kvadersten lämnades kvar i orubbat läge i schaktbotten. Lagret tolkades som ett marklager, troligtvis påfört i ett första skedde, som sedan blivit omgrävt i samband med återkommande gravsättningar. Anmärkas bör att förekomsten av humanben i lagret avtog ju längre västerut schaktet drogs. Detta kan indikera att det inte var förrän i modern tid som det förekommit gravläggningar väster om kyrkan, vilket stämmer väl in med avbildningen från år 1667 av platsen, där den dåtida kyrkogården synes sträcka sig lika långt västerut som kyrkans västgavel (figur 3).

Längst i väster framkom i schaktet ett ca 2,00 brett raseringslager, vilket gick under ovanstående lager mot öster och fortsatte såväl neråt i schaktbotten som in i västra schaktväggen samt vidare norrut i schakt 4. Det bestod av brungrå torr mager grus, varvad med grå kulturlager. Det innehöll rikligt med röda och orange tegelbrockor. På en del av de sistnämnda gick kopsidan att mäta. De hade mått som varierade mellan 7,5 x 10,5 till 8,5 x 12,0 cm, vilket visar på att åtminstone en del av dem torde vara av medeltida tegelstorlek, medan andra kan tillhöra övergången till renässansen. Därtill förekom stycken av tuktad sandsten, sannolikt Hardebergasandsten, samt gulvit kalkbruk och en del småsten. Det rör sig sannolikt om raseringsmassor från de rivna klosterlängorna som lagts ut som ett större utjämningslager väster om kyrkan, troligtvis då under tidigmodern tid. Det förekom inga hela tegelstenar eller hela tuktade sandstenar, vilket kan indikera att massorna utgör kasserat material som blivit över när enbart hela stenar, efter renknackning från kalkbruk, tillvaratagits vid rivningen för att kunna återanvändas som byggnadsmaterial.

Figur 12. Schakt 4, planritning.

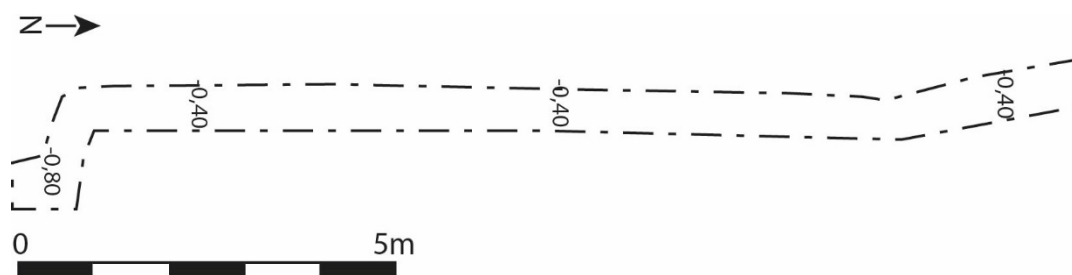
Schakt 4.

Schakt 4 drogs rakt norrut ifrån schakt 3:s västra avslut, på ett avstånd av ca 7,10 m från den västra kyrkogaveln. Schaktet följde här den nord-sydligt löpande kyrkogångens västra sida (sektioner bilaga 1). Det var 19,5 m långt, 0,50 m brett och 0,40 m djupt. På två ställen grävdes det till ett djup av 0,70 m för placering av gatlyktor. Den avslutande nordliga delen grävdes endast till ett djup av 0,30 m beroende på att en telekabel kom på detta djup. Schakt 4 drogs strax väster om det schakt som upptogs under undersökningen åren 1925-26.

Under ett 0,10 m tjockt matjordslager kom i söder, i anslutning till schakt 3, en fortsättning på ovanstående raseringslager (se schakt 3), vilket fortsatte ned i schaktbotten. Raseringslagret gick efter 1,5 m från södra schaktkanten in under vad som tolkades som ett tidigmodernt 0,30-0,20 m tjockt utfyllnadslager, bestående av gråbrun lerhaltig kulturlager, som innehöll träkolsprickor och enstaka tegelbrockor, vars kopsidor hade medeltida mått. Dessa tegelbrockor innehöll bl.a. bränd flinta som magring, vilket indikerar att materialet för tegelframställningen hämtats från ett område där det fanns flinta, vilket

förekommer rikligt runt Lund. Sannolikt är därmed det här framkomna teglet av lokal produktion. Anmärkas bör att det inte förekom några humanben i utfyllnadslagret. Där den södra gatlyktan i schaktet skulle placeras, grävdes till ett djup av 0,70 m. Under matjord och ovanstående utfyllnadslager kom på ett djup av 0,60 m och vidare ner i schaktbotten ett gråbrunt lerhaltigt kulturlager. Det innehöll träkolsprickar, var finkornigt, väl sorterat, fett, fuktigt och något kompakt. Det förekom inga spår av tegel i det och gjordes inga fynd som kunde ge en närmare datering av dess brukningstid. Det tolkades som ett äldre marklager, möjligen medeltida.

Vidare norrut kom på ett avstånd av 13,0 m från södra schaktkanten med en fortsättning 7,8 m norrut i schaktets sträckning på ett djup av 0,30 m återigen ett större raseringslager under det ovan nämnda utfyllnadslager. Där den nordligaste gatlyktan skulle placeras fortsatte raseringslagret till schaktbottens djup av 0,70 m och synes fortsätta vidare nedåt i botten. Detta raseringslager bestod av porös grå lerhaltig kulturjord, med rikligt inslag av kalkbruk, tegelkross och tegelbrockor. De sistnämnda med koppmått som varierade mellan medeltida och renässans storlek. Det framkom också ett flertal medeltida taktegel av typen munk- och nunna (Gardelin, G. m.fl. 1997 s 107-126). Därtill innehöll det bitar av tuktrad Hardebergasandsten och flisor av Komstadkalksten. Hardebergasandsten förekommer strax öster om Lund i byn Hardeberga, där stenbrott funnits (Sundnér 1994 s 21). Sannolikt har sten införskaffats därifrån till klosterbygget. Komstadkalkstenen förekommer främst på Österlen i sydöstra Skåne. Dock finns det en mindre förekomst av Komstadkalksten vid Fågelsång, ett stycke nordost om Lund där även brytning skett (Sundnér 1994 s 21). Möjligen är det därifrån som man hämtat kalkstenen till klosterbygget. Ifrån senmedeltiden finns det medeltida skriftliga källor som visar på att domkapitlet i Lund ägt Fågelsång och klostret kan via förbindelse med detta fått tillgång till Komstadkalksten. Raseringslagret härrör säkerligen från de rivna klosterbyggnaderna. Det framvisar genom sitt varierande innehåll ifråga om olika byggnadsmaterial och typer att det dels spänner över tid ifrån åtminstone högmedeltid-, framöver senmedeltid in i renässansen och dels visar på vilka socioekonomiska kontakter nunneklostret har haft för att kunna införskaffa lämpligt byggnadsmaterial. Även i detta raseringslager påträffades inga hela tegel eller sand- och kalkstenar, vilket påvisar att det rör sig om kasserat byggnadsmaterial som förmodligen lagts ut i samband med rivningen, såsom ett utjämnings- eller utfyllnadslager i en nedgrävning. Sistnämnda tolkning beroende på att det vid handgrävning i lagret gav en uppfattning om att det fanns håligheter emellan raseringsmaterialet, såsom det vore slängt ned i en nedgrävning och inte packat jämt på en underliggande kompakt yta. Om det rör sig om en källare som haft förbindelse med den västra klosterlängan eller en annan form av nedgrävning går ej att säga utifrån den ringa yta och djup som berördes, men bör ha som åtanke vid eventuella framtida arbeten och undersökningar inom detta område av kyrkogården.

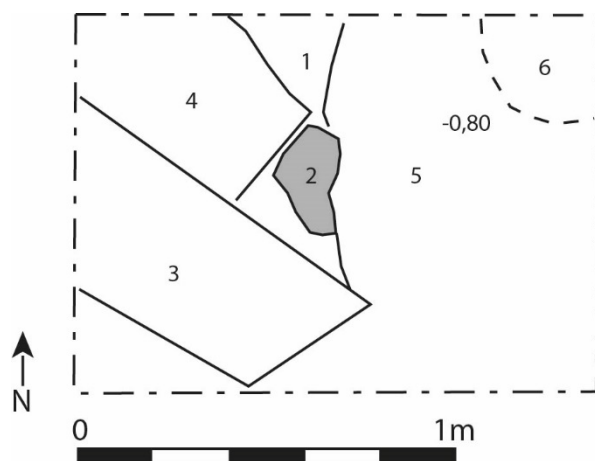
Figur 13. Schakt 5, planritning.

Schakt 5.

Schakt 5 upptogs i kyrkogårdens sydöstra, parallellt med östra kyrkogårdsmuren, på ett avstånd från denna på 1,30 till 0,90 m (sektioner, bilaga 1). Det utgick från schakt 1:s östra schaktkant och drogs först 3,00 m i en svag sydostlig riktning för att därefter löpa 11,00 m söderut. Därefter vidare i en vinkel mot sydost på ca 1,00 m fram till nuvarande kyrkogårdsmur. Syftet var att där ansluta till en äldre elkabel, varvid det grävdes till ett djup av 0,80 m vid anslutningen intill kyrkogårdsmuren, medan resterande schaktdjup låg på 0,40 m och schaktbredden var 0,50 m.

För de första 5,00 m norrifrån räknat mot söder bestod lagerföljden av ett tunt gruslager på markytan och därunder ett ca 0,12 m tjockt sentida utfyllnadslager. På ett djup av 0,20 m och vidare ner i schaktbotten kom ett gråbrunt lerhaltigt kulturlager, som innehöll kalkbruk och småsten, samt bitar av tegel, i huvudsak av ljusorange tegel med strimmor av kalk i, vilket indikerar att det tillverkats av kalkrik lera. Lagret var finkornigt, osorterat, fet, fuktigt och poröst. Det tolkades som ett påfört utjämningslager, beroende på att det innehöll en del raseringsmaterial kan det möjligtvis härröra från tiden efter rasingen av klostret. Det förekom inga humanben i lagret. På ett avstånd av 5,70 m från norra schaktkanten och ca 9,00 m vidare söderut i schaktet, kom det emellan ovanstående sentida och troliga tidig moderna utfyllnadslager, ett ca 0,06 tunt lager bestående i huvudsak av svart grovkornig grus och järnslag. Det var torrt, magert och poröst. Det synes vara utlagt som ett utjämningslager med syfte att hårdgöra en yta. Det påträffades inget som kunde ge en närmare datering, men utifrån dess stratigrafiska läge torde det vara tidigmodernt, möjligen även relativt modernt.

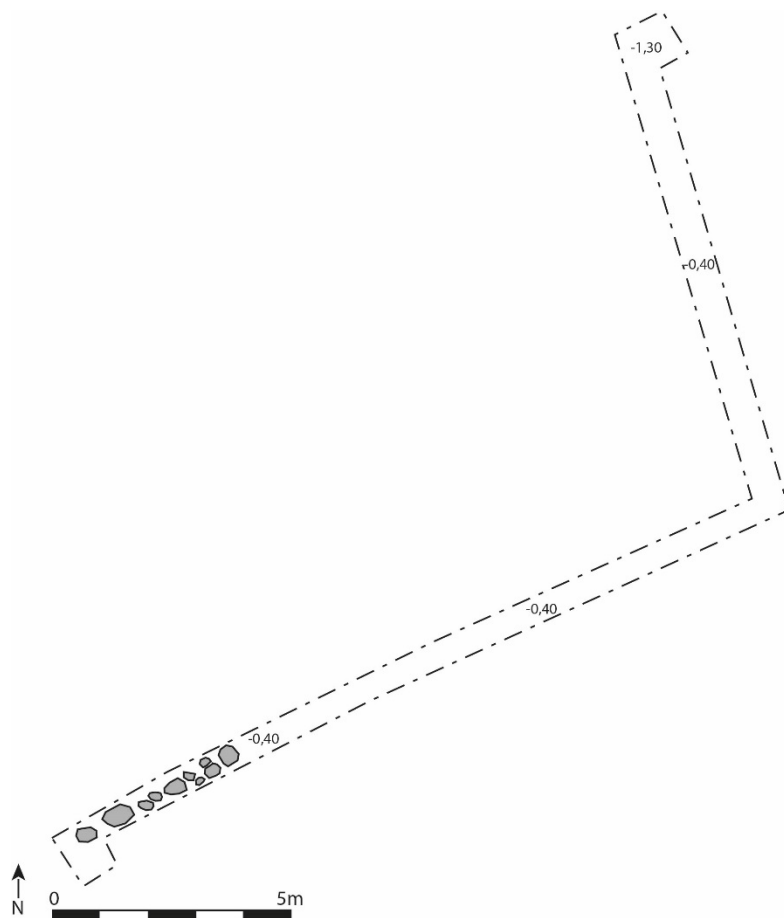
Invid kyrkogårdsmuren där schaktet grävdes till ett djup av 0,80 m bestod lagerföljden överst av ca 0,10 matjord och grus, följt av samma sentida utfyllnadslager som framkom i övriga schaktet, vilket här gick ner till ett djup på mellan 0,40-0,50 m. Därunder kom ett ca 0,10 m tjockt raseringslager. Det bestod av kalkbruk, grus, tegelbrockor, med medeltida koppmått, samt påträffades ett stycke av en medeltida munktegelpanna och en fot från en trefotsgräva av keramiktypen yngre rödgods, vilket ger lagret en datering från högmedeltid till början av tidigmodern tid. Lagret var torrt, magert och poröst. Det hör sannolikt samman med rasingen av klosterbyggnaden och har lagts ut som utjämningslager. Kontexten överlagrade ett brungrått lerhaltigt kulturlager, som kom på ett djup av 0,60 m och fortsatte ned i schaktbotten. Det innehöll en del tegelkross från handslaget tegel, krossat kalkbruk och träkolsprickor. Vid handgrävning påträffades varken daterbara fynd eller humanben i lagret, sistnämnda kan indikera att det legat utanför kyrkogårdsområdet. Sannolikt rör det sig om ett äldre marklager, dess stratigrafiska läge under ovanstående raseringslager och förekomsten av tegelsmul i det, antyder en brukningsperiod från och med teglets införande runt år 1200 och framöver senmedeltiden fram till klostret revs.

Figur 14. Schakt 6, planritning.

Schakt 6.

Schakt 6 upptogs direkt utanför den södra kyrkogårdsmuren i syfte att byta ut en äldre gatlykta mot en ny. På ett avstånd av 3,40 m öster om den södra ingången till kyrkogården (planritning och beskrivning, bilaga 1). Schaktet var 1,40 x 1,00 m stort, det grävdes som djupast 1,00 m, men i huvudsak till ett djup av ca 0,80 m beroende på att det på detta djup framkom cementblock och en telebrunn i cement, samt därtill sättsand runt fundamentet till den äldre gatlyktan, samt mindre massor bestående av omdeponerad kulturjord.

Figur 15. Schakt 7, planritning.

Schakt 7.

Schakt 7 förlades utanför kyrkogården, längs med den nuvarande parkeringens sydöstra hörnsidor (sektioner, bilaga 1). Det upptogs 10,5 m nordväst om parkeringens sydöstra hörn, och följde därefter utsidan av kantstenarna till parkeringen mot sydöst. Vid parkeringens sydöstra hörn vek schaktet därefter av mot sydväst, och löpte 15,5 m längs med parkeringens södra sida. I båda schakthörnen i sydväst och i nordväst skulle en omsättning av gatlyktorna ske, varvid schaktet här vidgades till runt 1,00 x 1,00 m och grävdes till ett djup av ca 1,00-1,30 m. Övriga schaktsträckningen var 0,40-0,50 m djup och 0,50 bred.

För hela den nordväst-sydöstlig löpande schaktsträckning, samt efter parkeringens sydöstra hörn och ytterligare vidare i hela schaktsträckningens nordöst-sydvästliga sträckning var lagerföljden densamma. Med ett tunt matjordslager överst, följt av ett ca 0,25 m tjockt kulturlager, bestående av brunsvart kulturjord, med inslag av småsten. Kontexten tolkades som en påfört utjämningslager. Under detta, på ett djup av 0,30-0,35 m och vidare ner i schaktbotten, kom ett kulturlager, bestående av svartbrun lerhaltig kulturjord, som innehöll slagg och tegelstycken av handslaget tegel, vilka låg horisontellt i lagret. Lagret tolkades som ett marklager. Där den nordvästliga gatlyktan skulle placeras var lagerföljden liknande ovanstående för de övre delarna, men under ovanstående tidigmoderna marklager, på ett djup av 0,50 m och vidare ner i schaktbotten på ett djup av 1,30 m kom ett tjockt lager, bestående av svartgrå lerhaltig kulturjord, med inslag av träkolsprickar, enstaka stycke en handslaget tegel, samt djurben. Lagret var finkornigt, väl sorterat och såväl tegel som djurben låg horisontellt i lagret. Kontexten tolkades som ett äldre marklager. Utifrån förekomsten av tegel i lagret kan det ha nyttjats från ca år 1200 när tegel introducerades. Dock är det mer troligt att tegelförekomsten antingen kan sättas i samband med uppförandet av klosterbyggnaderna i tegel runt år 1350 eller med rivningen av dessa efter år 1606. Det påminde mycket om det understa lagret i det norr därom belägna schakt 8, likheter som kan indikera förekomsten av ett större sammanhängande marklager öster om nuvarande kyrkoområde.

I schaktsträckningen som löpte i riktningen mot sydväst från parkeringens sydöstra hörn, framkom på ett avstånd av 6,50 m från detta hörn, under ovanstående skildrade tidigmoderna marklager, ytterligare ett kulturlager på ett djup som varierade mellan 0,30 – 0,37 m. Kontexten fortsatte till schaktets sydvästra avslut och bestod av brungul sandig kulturjord, som innehöll små stycken av handslaget tegel. Det har utgjort ett ca 0,10 m tjockt utfyllnadslager som lagts ut ovanpå underliggande stenkonstruktion. Under utfyllnadslagret framkom i schaktet, på ett avstånd på 14,00 m från kyrkans kor, och vidare 3,50 m i schaktet mot nordöst, framkom en stenkonstruktion bestående av två skift med marksten, ett undre skift bestående av mindre stenar, ca 0,15 x 0,15 m, och ett övre med en storlek som varierade mellan ca 0,25 x 0,25 till 0,40 x 0,40. Det övre skiftet hade en relativt plan yta. Stenen var satta i en gulgrå sandhaltig lera. Tillsammans har de utgjort en 3,50 m bred stenläggning/golv lagd i lera, vilket talar för att det tillhört en inomhusmiljö. Möjligen rör det sig om det hus som avbildas strax öster om klosterkyrkan kor på en av Erik Dahlbergs bataljplaner över slaget vid Lund från slutet av 1670-talet (Blom 2001 s 51f). Underliggande lager innehöll handslaget tegel, vilket indirekt ger stenläggningen/golvet en datering från ca år 1200 och framåt, det vill säga medeltid/tidigmodern tid. Det underliggande lagret bestod av gråsvart lerhaltig kulturjord, med inslag av tegelkross och träkolsprickar. Sannolikt är det ett äldre marklager.

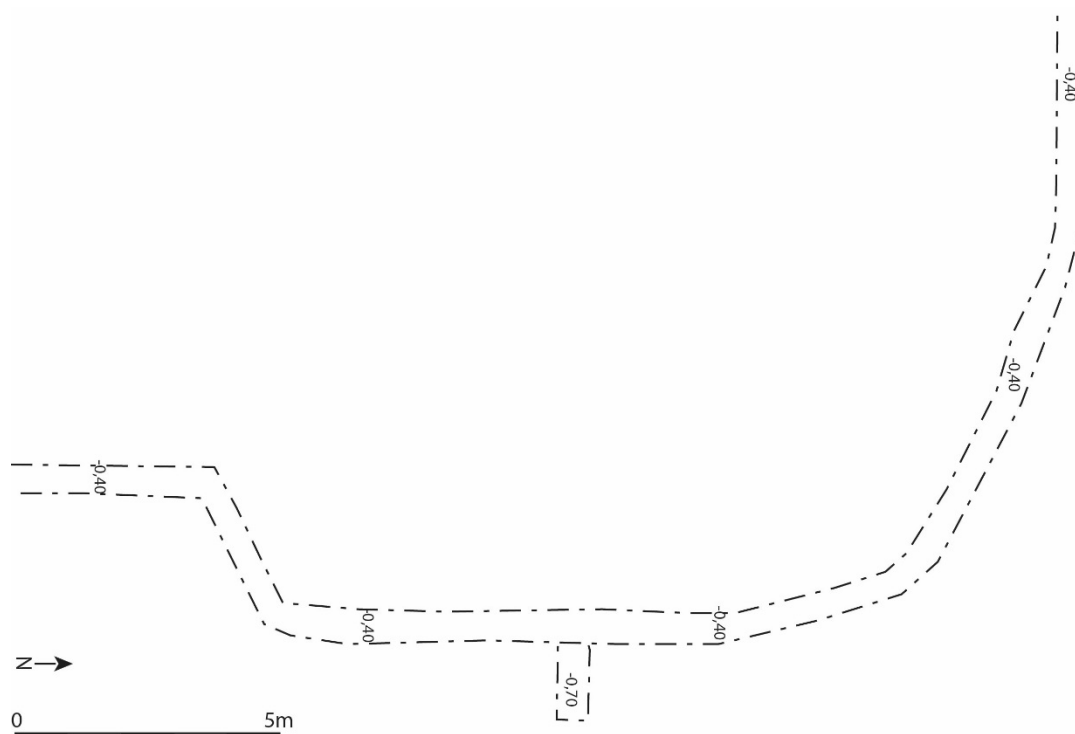
Omsättningen av den sydvästra gatlyktan i schaktet var inom ett område som redan var så pass omgrävt i samband med placeringen av den första gatlyktan och genombrutet av stora rötter från ett närbeläget träd att det endast gick att konstatera att det här fanns omrörd och återdeponerad kulturjord.

Schakt 8.

Schakt 8 förlades utanför kyrkogården, ca 5,00 m öster om kyrkogårdens nordöstra hörn. Schaktet upptogs mellan nuvarande parkeringsplats och stödmuren till försänkningen för järnvägsområdet (sektion, bilaga 1). Syftet var att ersätta en äldre gatlykta med en ny. Schaktet var 1,20 x 1,50 m stort och 1,30 m djupt. Överst var det ett 0,10 m tjockt matjordslager. Därunder kom ett tjockt gråbrunt lerhaltigt kulturlager, vilket fortsatte ned till ett djup av 1,00 m. Det bestod av gråbrun lerhaltig kulturjord, och tolkas som återdeponerad kulturjord, vilken först grävts upp i samband med att den första gatlyktan placerades där på 1960-talet, för att efter placeringen av gatlyktan i nedgrävningen åter läggas i som fyllnadsmassor runtom gatlyktans cementfot. Under fyllnadslagret kom dels en större marksten, som antingen kan ha ett samband med den moderna stödmuren för järnvägsområdet eller var äldre och ha ingått i nedanstående murkonstruktion. Detta var svårt att avgöra beroende på schaktets begränsning. Intill denna stora marksten och under ovanstående fyllnadslager, kom på ett djup av 1,10 m en östvästligt orienterad mur som fortsatte in i den västra schaktväggen. Den bestod av relativt små tuktade Hardebergasandsten, ca 0,10 x 0,20 m. De var satta i underliggande kulturlager på så vis att deras toppsidor tillsammans bildade en plan yta, väl lämpat för att lägga exempelvis en bjälke på. Inga spår av kalkbruk fanns på stenarna, vilket visar att det rör sig om en kallmurad stenkonstruktion. När muren framkom försköts schaktet lite norrut i syfte att den skulle kunna bevaras intakt. Det kan röra sig om en grundmur som ingått i någon av de byggnader som tillhört priorgården som legat norr om klosteranläggningen (se figur 3). Underliggande kulturlager kom på ett djup av 1,20 m och fortsatte ner i schaktbotten. Det bestod av svartgrå lerhaltig kulturjord, med inslag av träkolsprickar, enstaka stycke en handslaget tegel och medeltida munktaktegel, samt djurben. Såväl tegel som djurben låg horisontellt i lagret. Kontexten tolkades som ett äldre marklager. Utifrån förekomsten av tegel i lagret kan det ha nyttjats från ca år 1200 när tegel introducerades. Dock är det mer troligt att tegelförekomsten antingen kan sättas i samband med uppförandet av klosterbyggnaderna i tegel runt år 1350 eller med rivningen av dessa efter år 1606.

Schakt 9.

Schakt 9 förlades utanför kyrkogården, nordost därom invid nuvarande parkeringsplats. Schaktet upptogs för att ersätta en äldre gatlykta med en ny. Det var ca 1,00 x 0,80 m stort och 1,30 m djupt (sektion, bilaga 1). Lagerföljden bestod av en större kantsten till parkeringen vid schaktets västra sida och ett ca 0,10 m tjockt matjordslager öster därom. Under detta kom ett lager bestående av lerhaltig kulturjord och tolkat som återdeponerad kulturjord, vilken först grävts upp i samband med att den första gatlyktan skulle placerades där på 1960-talet, för att efter placeringen av gatlyktan i nedgrävningen åter läggas i som fyllnadsmassor runtom gatlyktans cementfot. Under detta, på ett djup av ca 0,90 till 1,10 m, och vidare ner i schaktbotten, kom ett raseringslager, bestående av gråbrun lerhaltig kulturjord med rikligt inslag tegelstycken av handslaget tegel och kalkbruk. Raseringsmassor har sannolikt lagts ut som utfyllnad efter det att klosterlängorna revs runt år 1606. Även i detta raseringslager fanns det inga hela tegelstenar, vilket indikerar att lagret enbart utgjordes av kasserade dumpade massor.

Figur 16. Schakt 10, planritning.

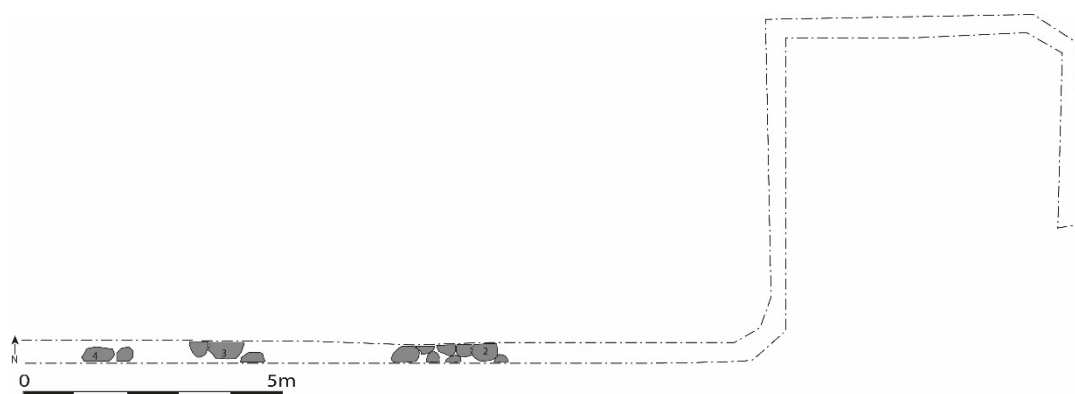
Schakt 10.

Schakt 10 förlades runtom östra sidan av kyrkan, i en dragning som omslöt dess kor (sektioner, bilaga 1). Vid undersökningen 1925-26 framkom ett relativt stort antal ytligt belägna murar och ett antal romanska gravar (Engström 1927 s 202, 196). Schakt 10 drogs norrut ifrån schakt 1 i en rak linje på 3,80-4,00 m, böjde därefter av 3,00 m i en nordöstlig riktning, för att återigen göra en skarp vinkel för att löpa rakt norrut igen en 8,00 m. Ifrån denna del av schaktet drogs även en sträckning på 1,50 m rakt österut. I schaktets nordliga sträckning drogs det vidare 11,0 m mot nordväst i en svag böj och därefter 4,20 m rakt västerut på norrsidan av koret. Schaktbredden låg på 0,50 m och djupet på 0,40 m förutom i det stick som gick österut ifrån huvudschaktet, där det grävdes till ett djup av 0,70 m. Schaktets avstånd till korets väggar låg på mellan ca 3,00-2,00 m och till korets strävpelare låg avståndet på mellan 1,20-0,90 m.

Ifrån schaktets början och vidare 10,0 m norrut i dess sträckning, upp till samma nivå som mitten av den östra korväggen, var lagerföljden liknande. Bestående av gatsten, därunder modern sättsand ner till ett djup av 0,20 m. Därunder kom ett lager, bestående av svartgrå lerhaltigt kulturjord, något kompakt och omrört. Det innehöll en del humanben, handslaget tegel och kalkbruk. Det tolkades som ett marklager som blivit omgrävt i samband med återkommande gravsättningar. Liknande lager framkom i såväl schakt 1 och 2 som i schakt 3, vilka sannolikt är ett sammanhängande lager som täcker större delen av kyrkogårdsområdet söder och sydöst om kyrkan. Därefter förändrade sig lagerföljden, med ett abrupt slut för ovanstående lager, såsom en nedgrävningskant. Därefter var det endast sättsand under gat- och stensättning i resterande norr- och nordvästliga sträckning. Sannolikt rör det sig om en nedgrävningskant för det schakt som upptogs här under 1925-26 års undersökning och sättsanden utgör sannolikt dess återfyllning. Detta är anmärkningsvärt beroende på att det på ritningar och fotografi från 1925-1926 års dräneringsarbeten och undersökning framvisar att här då framkommit ytligt belägna

murrester. Att de inte påträffades i schakten antyder att de antingen togs bort 1925-26 eller är belägna på en djupare nivå. För att undersöka sistnämnda stacks med markundersökningsredskapet ytterligare ca 0,40 m ner i schaktbotten utan att stötta på någon stenkonstruktion, utan enbart sättsand. I den nordvästra delen av schaktet framkom dels ett armerat betongfundament, vilket möjligen placerats i modern tid såsom stöd till korets närliggande nordvästra strävpelare och dels två järnrör som löpte i NÖ-SV riktning över schaktet in mot korets nordöstparti.

Den del av schaktet som drogs rakt österut ifrån huvudschaktet grävdes till ett djup av 0,70 m. Under gatsten och sättsand, på ett djup av 0,40 m kom ett lager bestående av gulbrun sandig lera, med inslag av grus och småsten. Sannolikt rör det sig om återdeponerad morän som lagts ut som utjämningslager. Det kan höra samman med undersökningen år 1925-26 eller vara äldre, vilket var svårt att säkerställa. Under det kom på ett djup av 0,50 m och vidare ner i schaktbotten ytterligare ett lager bestående av gråblå sandhaltig lera, med inslag av träkolsprickar. Kontexten har tolkats som ett äldre marklager.

Figur 17. Schakt 11, planritning.

Schakt 11.

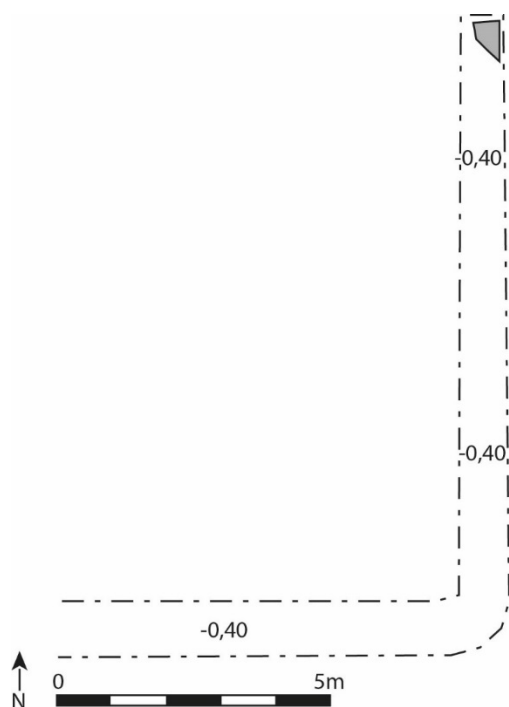
Schaktet drogs nordväst och norr om kyrka (sektioner, bilaga 1). Inom samma område som delar av undersökningen år 1925-26 företogs. Schaktbredden låg på 0,30 m och schaktdjupet låg i regel på 0,40 m, men där medeltida murar framkom grävdes endast till 0,33-0,38 m djup för att därigenom inte skada dessa. Ifrån schakt 4:s norra avslut grävdes schakt 11 österut 11,40 m för att därefter göra en svag böj på ca 1,00 m mot norr fram till en mindre trappa. Ifrån schakt 11:s västra schaktkant och vidare 4,50 m österut kom det, under gatstenen och dess sättsand, på ett djup av ca 0,20 m, ett raseringslager bestående av kalkbruk och handslaget tegel i form av tegelbrockor och två hela tegelstenar. Sistnämnda hade måtten 27 x 12 x 8,5 cm och 27,3 x 11,5 x 8,5 cm, vilket visar att det är medeltida tegel. Det fanns fortfarande relativt tjockt med kalkbruk på dem vilket visar att de ingått i en murad konstruktion och inte knackats rena från kalkbruk efter klosterivningen runt år 1606 för att kunna återanvändas. Möjligen indikerar förekomsten av hela tegelstenar med kalkbruk på att det inom området fortfarande kan finnas bevarade tegelmurslämningar under jord.

Raseringslagret har sannolikt lagts ut som utjämningslager. Under det framkom två N-S löpande stenkonstruktioner. Den västra av dessa kom 1,10 m från schaktets västra nedgärningskant. Det var en 0,80 m bredd skalmurskärna bestående av marksten, storstenstegel och kalkbruk, vilken sannolikt har ingått i den västra gotiska klosterlängan. 1,50 m längre österut framkom en ca 0,85 m bred stenkonstruktion bestående av

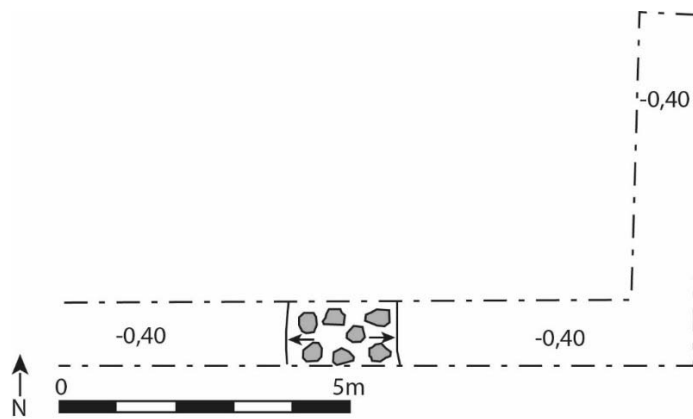
Hardebergasandsten som satt i kalkbruk. Dess släta yta talar för att det kan utgjort ett avvägningsskift i en grundmur, eller mer sannolikt ett stenlagt golv som kan ha ingått i den västra klosterlängan eller i korsgången.

Ovanstående raseringslager överlagrades i öster av en kontext bestående av svartgrå lerhaltigt kulturjord, med inslag av handslaget tegel och taktegel. Det tolkades som ett utfyllnadslagret, som torde vara eftermedeltida. Utfyllnadslagret fortsatte österut i resterande del av schaktet. Det började under gatstenen och fortsatte ned i schaktbotten, förutom på ett avstånd av 6,60 m från den västra schaktkanten och 2,00 m rakt norrut från kyrktornets nordvästra hörn, där det överlagrar en ca 1,90 m bredd stenkonstruktion, som löper i N-S riktning. Stenkonstruktionen bestod av marksten och Hardebergasandsten, varpå det fanns kalkbruk. Den har förmodligen utgjort grundmuren till den korsgång som löpt runt den gotiska klosteranläggningens innergård.

Ifrån tornets stentrappa schaktades det först 5,50 m norrut, för att därefter vika av österut 6,80 m för att sedan vika av 3,5 m söderut. Lagerföljden var likartad i hela sträckningen. Överst ett tunt lager av singel, vilket utgjorde dagens gångyta, därefter ett tunt lager av påförd matjord och under detta, på ett djup av 0,10 m och vidare ner i schaktbotten, kom ett lager bestående av brunsvart lerhaltigt kulturjord, med inslag av små tegelstycken av handslaget tegel och kalkbruk, en tand från häst eller ko. Det tolkades som ett marklager, vilket ställvis grävts om i samband med sentida begravningar. Denna del av kyrkogården synes tagits i bruk relativt sent för gravsättningar, sannolikt någon gång mellan tidigmodern och modern tid.

Figur 18. Schakt 12 A och B, planritningar.

Figur 19. Schakt 12 A och B, planritningar.

Schakt 12a & 12b.

Schakt 12a och 12b schaktades båda utifrån schakt 4 väster om kyrkan och kom att beröra ett område som ingick i undersökningen år 1925-26 (sektioner, bilaga 1).

Det södra av dem, schakt 12a, schaktades ifrån schakt 4:s östra sida, på ett avstånd av 5,50 m från schakt 4:s södra schaktkant (sektioner, bilaga 1). Schakt 12a drogs därifrån 4,00 m rakt österut för att därefter vika av 5,50 m rakt norrut. Här löpte det parallellt, på ett avstånd av 3,00 m, med den västra kyrkogaveln. Det var mellan 0,50-0,40 m brett och 0,40 m djupt. Under gatstenen och dess sättsand kom det i stort sett i hela schaktet samma kontextner till schaktbotten. Det bestod av svartgrå kulturjord, med inslag av kalkbruk, handslaget tegel, både rött och gult, medeltida taktegel av typen munktegel och småsten. Sannolikt rör det sig om återdeponerad kulturjord som använts som fyllning när schakten från år 1925-1926 års undersökning lades igen. I schaktets nordligaste del kom förutom en sentida vattenledning till den intill liggande fontänen även en större marksten på ett djup av 0,10 m. Stenen kom under den återdeponerade kulturjorden. Stenen var ca 0,60 x 0,50 m stor och satt i ett underliggande lerlager, och fortsatte norrut i schaktväggen. Det förekom inget kalkbruk på den, men troligen har den haft en funktion som grundsten i någon av de medeltida mursträckningar som framkom under 1925-1926:s undersökningar (se figur 5).

Det nordliga schakt 12b schaktades på samma sätt från schakt 4:s östra sida, på ett avstånd av 14,70 m från schakt 4:s södra schaktkant. Det schaktades därifrån 5,50 m österut för att därefter vika av mot norr, ytterligare 3,00 m. Den norrgående sträckningen löpte parallellt, på ett avstånd av 1,50 m, med den västra kyrkogaveln. Schaktet var mellan 0,50-0,40 m brett och 0,40 m djupt. Under gatstenen och dess sättsand kom den norrgående sträckningen att löpa i sentida rörschakt. Röret bestod av plast, vilket visar att det lagts ned i relativt modern tid. Ingen arkeologisk dokumentation finns som visar att en arkeolog skall ha varit närvarande då röret lades ned. I den östvästliga sträckningen kom det under gatsten och sättsand återigen återdeponerad kulturjord, liknande den som framkom i schakt 12a, vilket sannolikt hör samman med återfyllningen av 1925-26 års schakt. Under denna, på ett djup av ca 0,35 m, kom en stenkonstruktion. Den var ca 1,10 m bred, och dess östra sida låg på ett avstånd av 3,80 m från klosterkyrkans västra gavel. Stenkonstruktionen löpte i en N-S riktning och bestod av mindre marksten, ca 0,10 x 0,10 m, i huvudsak granit, som låg i sprött kalkbruk som innehöll lite magring. Det rör sig förmodligen om kärnan i en skalmur. Det är sannolikt en av de murar som framkom under

1925-26 års undersökning väster om kyrkan, vilka sannolikt hör samman med klostrets äldsta byggnadsperiod (se figur 5 & Engström 1927 s 203f)

Anmärkas bör i sammanhanget att det invid schakt 12a står en mindre modern fontän/vattenspel. Uppförandet av denna torde utifrån de fotografier och ritningar som finns från undersökningen 1925-26 ha skett inom det område där medeltida murar framkom. Sannolikt har dessa tagits bort vid detta moderna ingrepp. Någon dokumentation som antyder att en arkeolog varit med vid detta ingrepp har inte påträffats i Kulturens arkiv.

Sammanfattande slutdiskussion

Vid undersökningen framkom murar och stenkonstruktioner, som bidrar till kunskapen om klosteranläggningens bebyggelsestruktur. Dock visade det sig även att där murar framkommit under 1925-26 års undersökning stod de ej att återfinna under föreliggande schaktningsövervakning, speciellt gäller detta området nordöst om kyrkans kor. Detta indikerar att murarna kan ha tagits bort i samband med undersökningen 1925-26 eller under senare arbeten vid kyrkan, såsom vid uppförandet av fontänen strax väster om kyrkan.

Det framkom även ett relativt stort antal raseringslager, såväl i väster, söder, sydost och öster. De synes ligga som en halvcirkel runt och utanför det område som är markerat som kyrkogård på kartan från år 1667 (se figur 3). Anledningen till att det förhåller sig så är intressant. Helst om man tittar på det som raseringslagren innehöll. Dessa bestod främst av kalkbruk och stycken av tegel, takpannor, Hardebergasandsten och enstaka Komstadkalksten. Det förekom i stort inga hela tegel eller hela sand- och kalkstenar, vilket påvisar att det rör sig om kasserat byggnadsmaterial som inte gick att återanvända. Med all sannolikhet härrör massorna från perioden när klosterlängorna revs runt år 1606 och har förmodligen lagts ut i samband med rivningen. Samtidigt indikerar förekomsten av rikligt med kalkbruk och avsaknaden av hela stenar att dessa knackats rena från kalkbruk och transporterats bort från området. Restmaterialet lämnades kvar på plats. I ovanstående resultatpresentation har raseringslagerna tolkats som utjämningslager. Men utifrån närmast ovanstående möjliga händelsescenario kan detta varit dess sekundära funktion, medan dess primära funktion kan ha varit arbetsytor. Det skärva av keramik i schakt 5 som återfanns i raseringslagret har en datering från högmedeltid fram till och med övergången till tidigmodern tid. De kan komma från själva sista delen av klostrets brukningstid, men de kan även härröra från de människor som rev klosterlängorna och tog tillvara byggnadsmaterialet.

Om man ser närmare på det byggnadsmaterial som framkommit rör det sig främst om kalkbruk och handslaget murtegel samt taktegel, från såväl hög- senmedeltiden samt renässans. Därtill kommer förutom marksten även Hardebergasandsten samt Komstadkalksten, vartill kan läggas den kritsten som påträffades under 1925-26 års undersökning (Engström 1927 s 203). Detta ger en bild av det socioekonomiska nätverk som nunneklostret har haft under medeltidens lopp för att kunna införskaffa lämpligt byggnadsmaterial.

Administrativa och tekniska uppgifter

Länsstyrelsens beslut, dnr	431-19345-2015	Fornlämning nr/art	RAÄ 73:1
Socken/stad	Lund	Kulturens projektnummer	61000-406
Landskap	Skåne	Län	Skåne
Kommun	Lund	Trakt/kvarter/fastighet	Kv Klosterkyrkan 5
Typ av exploatering	Belysningsåtgärder		
Uppdragsgivare	Lunds pastorat		
Typ av undersökning	Arkeologisk förundersökning		
Ansvarig institution	Kulturen		
Fältarbetsledare	Johan Wallin		
Övrig personal	-		
Fältarbetstid	2016-03-30 t.o.m. 2016-04-14		
Fälttid			
Arkeolog	40 h		
Maskin	-		
Undersökningens omfattning			
Yta	97 m ²		
Kubik	43 m ³		
Schaktmeter	-		
Fyndmaterial (förvaring m.m.)	KM 95059: 1-13. Fynden förvaras, efter fyndfördelning, på Kulturens magasin Diabasen.		
Arkivmaterial, förvaring	Kulturens LA-arkiv under fastighetsbeteckningen		
Ritningar, dokumentation	13 planritningar skala 1:100, 8 planritningar skala 1:20, 37 sektionsritningar skala 1:20		
Foto	118 digitala fotografier		
Analyser	-		
Övriga upplysningar	-		

Referenser

Arkiv

Lunds universitets historiska museum (LUHM), Kyrkoarkivet, Sankt Peters kloster.

Litteratur

Andrén, A. 1980. *Lund. RAÄ & SHM Rapport Medeltidsstaden 26*. Stockholm.

Balic, I. 2001. Kv Klosterkyrkan 4, Lund. Arkeologisk förundersökning 2001. *Arkeologiska arkivrapporter från Lund, nr 99*. Lund.

Bevaringskommittén. 1981. *Lunds stadskärna. Bevaringsprogram Clemens och Drottens rotar*. Lund.

Blom, K. A. 2001. *Klosterstaden*. Föreningen Gamla Lund. Årsbok 83. Lund.

Blomqvist, R. 1950. *Lunds historia 1. Medeltiden*. Lund.

Blomqvist, R. 1978. *Lunds historia 2. Nyare tiden*. Lund.

Carelli, P. 2012. *Lunds historia – staden och omlandet. 1. Medeltiden. En metropol växer fram*. Lund.

Engström, B. 1927. De arkeologiska undersökningarna vid Sankt Peters kloster i Lund åren 1925-1926. *Fornvännen 1927:14*. Stockholm.

Gardelin, G., Goksör, S., Johansson Hervén, Conny., Larsson, S. 1997. Askallén, Lundagård. Arkeologisk förundersökning 1996. *Arkeologiska rapporter från Lund, nr 19*. Lund.

Gardelin, G., Ericsson, G. & Karlsson, M. 2007. *Städernas kulturlager. En värdering av ett hotat källmaterial med utgångspunkt i exemplet Lund*. Länsstyrelsen i Skåne län.

Gardelin, G. 2015. *Kyrkornas Lund*. Archaeologica Lundensia. Investigationes de antiquitatibus urbis Lundae XII. Malmö.

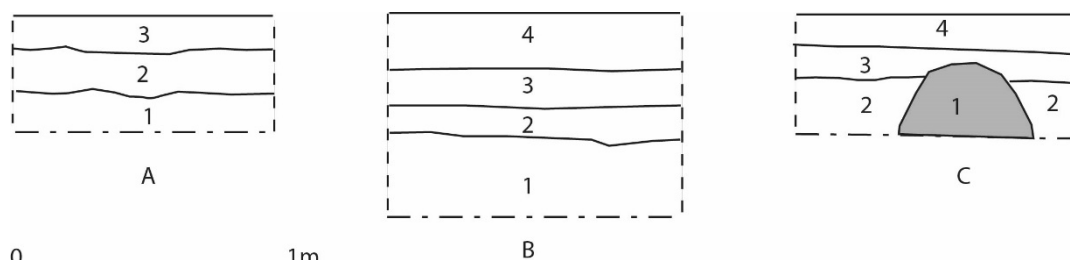
Johansson Hervén, C. & Karlsson, M. 2008. S:t Peter kyrkogård, Norra Nöbbelövs kyrkogård & Allhelgonakyrkan. Lunds kommun. Arkeologiska förundersökningar 2007. *Arkeologiska arkivrapporter från Lund, nr 331*. Lund.

Rönn, V. 2000. Västra station, Lund. Arkeologisk förundersökning 1999. *Arkeologiska arkivrapporter från Lund, nr 18*. Lund.

Sundnér, B. 1994. *Natursten i byggnader. Malmöhus och Kristianstads län*. Riksantikvarieämbetet/Statens historiska museer. Institutionen för konservering. Stockholm.

Bilagor

Bilaga 1, Sektioner

Schakt 1, sektioner.

Sektion A

1. Svartbrun lerhaltig kulturjord som var finkornig, fet, osorterad och innehöll tämligen mycket humanben. Inslag av småsten, tegelbrockor, enstaka fragment av taktegel av typen nunnetegel. Utjämningslager över kyrkogård.
2. Svartbrun grusig kulturjord med inslag av grått grus. Välsorterat och poröst, torrt och magert. Utjämning av ytan.
3. Grågul sandig jord med inslag av småsten. Osorterat, finkornigt, torrt, magert och poröst. Utjämning av ytan.

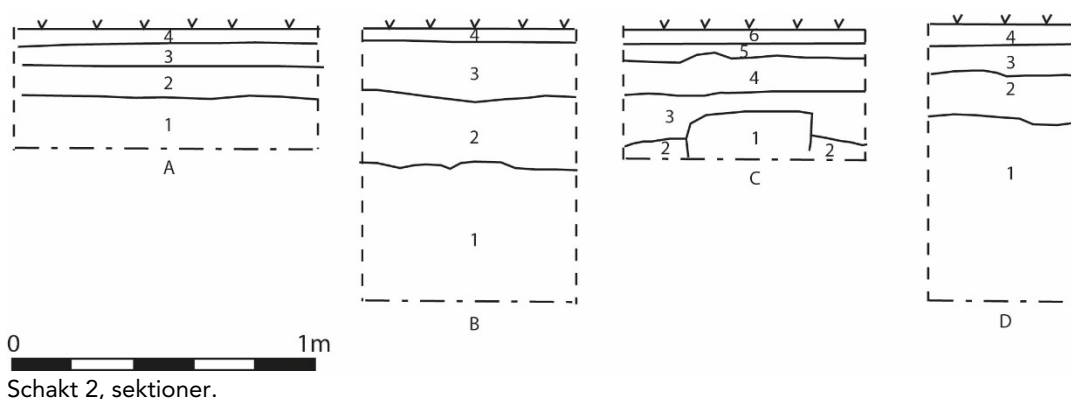
Sektion B

1. Svartbrun lerhaltig kulturjord som var finkornig, fet, sorterad och innehöll tämligen mycket humanben. Inslag av tegelkross och småsten. Kyrkogårdslager.
2. Svartbrun lerhaltig kulturjord som var finkornig, fet, osorterad och innehöll tämligen mycket humanben. Inslag av småsten och tegelbrockor. Utjämningslager över kyrkogård.
3. Svartbrun grusig kulturjord med inslag av grått grus. Välsorterat, poröst, torrt och magert. Utjämning av ytan.
4. Grågul sandig jord med inslag av småsten. Osorterat, finkornigt, torrt, magert och poröst. Utjämning av ytan.

Sektion C

1. Marksten i kallmur.
2. Svartbrun lerhaltig kulturjord som var finkornig, fet, osorterad och innehöll tämligen mycket humanben. Inslag av småsten, tegelbrockor, enstaka fragment av taktegel, typ munktegel. Utjämningslager över kyrkogård.
3. Svartbrun grusig kulturjord med inslag av grått grus. Välsorterat, poröst, torrt och magert. Utjämning av ytan.
4. Grågul sandig jord med inslag av småsten. Osorterat, finkornigt, torrt, magert och poröst. Utjämning av ytan.

Schakt 2

Sektion A

1. Svartgrå lerhaltig kulturjord. Finkornig, osorterad, fet, fuktig och något kompakt. Inslag av humanben, tegelkross och tegelbrockor. Kyrkogårdslager.
2. Svartgrå grusig kulturjord. Torrt, grovkornigt och välsorterat. Utjämning över kyrkogårdslager.
3. Grågul sandig jord med inslag av småsten. Osorterat, finkornigt, torrt, magert och poröst. Utjämning av ytan.
4. Grässvål

Sektion B

1. Gråbrun lerhaltig kulturjord. Inslag av enstaka tegelkross. Några större intakta humanben. Fett, fuktigt och något kompakt. Kyrkogårdslager.
2. Svartgrå lerhaltig kulturjord. Finkornigt, osorterat, fett, fuktigt och något kompakt. Inslag av enstaka humanben, tegelkross och tegelbrockor. Utjämningslager.
3. Grågul sandig jord med inslag av småsten. Osorterat, finkornigt, torrt, magert och poröst. Utjämning av ytan.
4. Grässvål.

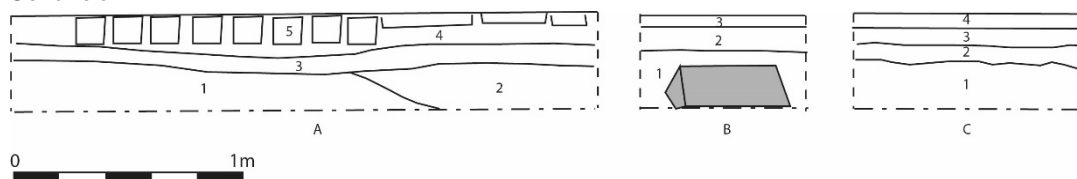
Sektion C

1. Marksten i kallmur.
2. Brun lerhaltig kulturjord. Innehöll enstaka rött tegelkross. Finkornigt, fett, fuktigt, välsorterat och något kompakt. Marklager.
3. Svartbrun grusig kulturjord med inslag av grått grus. Välsorterat, poröst, torrt och magert. Utjämning av ytan.
4. Svartgrå lerhaltig kulturjord som var finkornig, osorterad, fet, fuktig och något kompakt. Inslag av enstaka humanben, tegelkross och tegelbrockor. Utjämningslager.
5. Grågul sandig jord med inslag av småsten. Osorterat, finkornigt, torrt, magert och poröst. Utjämning av ytan.
6. Grässvål.

Sektion D

1. Brungrå lerhaltig kulturjord. Finkornig, fet, välsorterat och något kompakt. Inslag av enstaka tegelkross. Marklager utanför kyrkogården.
2. Svartgrå lerhaltig kulturjord som var finkornig, osorterad, fet, fuktig och något kompakt. Innehöll tegelkross och tegelbrockor. Utjämningslager. Fynd tuktad sten.
3. Grågul sandig jord med inslag av småsten, osorterat, finkornigt, torrt, magert och poröst. Utjämning av ytan.
4. Grässvål.

Schakt 3

Schakt 3, sektioner.

Sektion A

1. Brungrå kulturjord varvad med grus. Innehöll rött tegelkross och tegelbrockor av medeltida storlek, bitar av huggen sandsten, troligen Hardebergasandsten, kalkbruksbitar och småsten. Kulturlagret var torrt, magert osorterat och poröst. Raseringslager som fått funktion som utjämning.
2. Svartgrå lerhaltig kulturjord som var finkornig, osorterad, fett, fuktigt och något kompakt. Innehöll tegelkross och bitar av sandsten. Fyllning i nedgrävning.
3. Svartbrun grusig kulturjord med inslag av grått grus, välsorterat och poröst, torrt, magert. Utjämning av ytan.
4. Gulbrun siltig sand, som var finkornig, välsorterad, torr och mager. Sättsand till gatsten.
5. Gatsten och stenplattor.

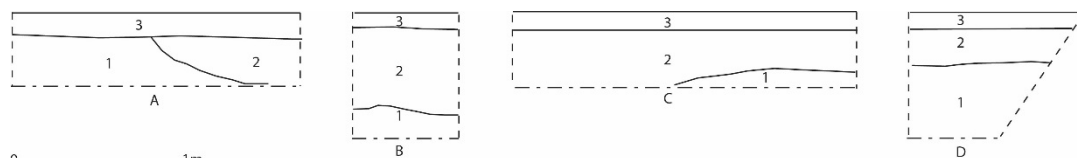
Sektion B

1. Brungrå kulturjord varvad med grus. Innehöll rött tegelkross och tegelbrockor av medeltida storlek, bitar av huggen sandsten, troligen Hardebergasandsten, kalkbruksbitar, småsten. Kulturlagret var torrt, magert osorterat och poröst. Raseringslager som fått funktion som utjämning.
2. Svartbrun grusig kulturjord med inslag av grått grus. Välsorterat, poröst, torrt och magert. Utjämning av ytan.
3. Marklager för buxbomsplantering.

Sektion C

1. Brungrå kulturjord varvad med grus. Innehöll rött tegelkross och tegelbrockor av medeltida storlek, bitar av huggen sandsten, troligen Hardebergasandsten, kalkbruksbitar, småsten. Kulturlagret var torrt, magert osorterat och poröst. Raseringslager som fått funktion som utjämning.
2. Svartbrun grusig kulturjord med inslag av grått grus. Välsorterat, poröst, torrt och magert. Utjämning av ytan.
3. Gulbrun siltig sand, som var finkornig, välsorterad, torr och mager. Sättsand till gatsten.
4. Gatsten och stenplattor.

Schakt 4

Schakt 4, sektioner.

Sektion A

1. Gråbrun lerhaltig kulturjord. Innehöll inslag av enstaka träkolsprickar. Finkornigt, välsorterat, fett, fuktigt och något kompakt. Äldre marklager.
2. Gråbrun lerhaltig kulturjord. Innehöll inslag av tegel, kalkbruk och enstaka träkolsprickar samt gul lera. Finkorningt, osorterat, fett, fuktigt och något kompakt. Påförd utjämning.
3. Matjordslager för buxbomsplantering.

Sektion B

1. Gråbrun lerhaltig kulturjord. Innehöll inslag av enstaka träkolsprickar. Finkornigt, välsorterat, fett, fuktigt och något kompakt. Äldre marklager.
2. Gråbrun lerhaltig kulturjord. Innehöll inslag av tegel, kalkbruk och enstaka träkolsprickar samt gul lera. Finkorningt, osorterat, fett, fuktigt och något kompakt. Påförd utjämning.
3. Matjordslager för buxbomsplantering.

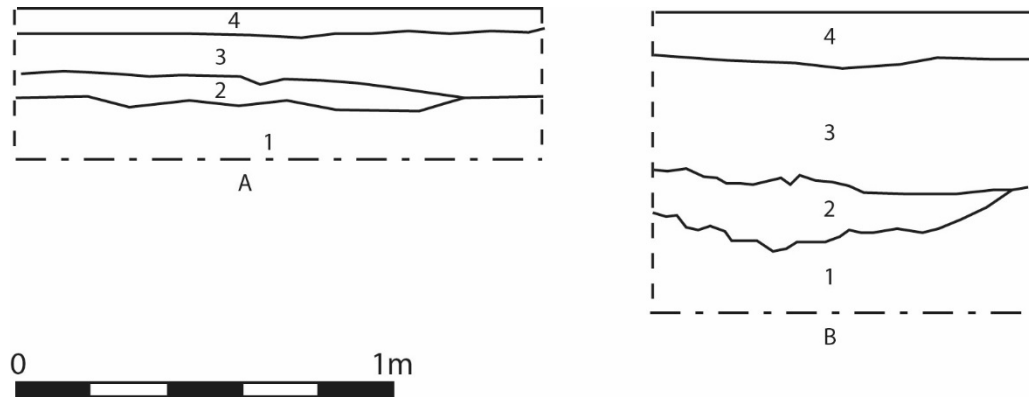
Sektion C

1. Grått lerhaltig kulturjord. Innehöll rikligt med tegelkross, tegelbrockor, enstaka medeltida taktegel av typen munk och nunna, enstaka humanben eller animaliska ben. Finkornigt, osorterat, poröst, fett och fuktigt. Raseringslager, kanske från efterreformatorisk tid då klosterbyggnader revs.
2. Gråbrun lerhaltig kulturjord. Innehöll inslag av tegel, kalkbruk och enstaka träkolsprickar samt gul lera. Finkorningt, osorterat, fett, fuktigt och något kompakt. Påförd utjämning.
3. Matjordslager för buxbomsplantering.

Sektion D

1. Grått lerhaltig kulturjord. Innehåller rikligt med tegelkross, tegelbrockor, enstaka medeltida taktegel av typen munk och nunna, enstaka humanben eller animaliska ben. Finkornigt, osorterat, poröst, fett och fuktigt. Raseringslager kanske från efterreformatorisk tid då klosterbyggnader revs.
2. Gråbrun lerhaltig kulturjord. Innehöll inslag av tegel, kalkbruk och enstaka träkolsprickar samt gul lera. Finkorningt, osorterat, fett, fuktigt och något kompakt. Påförd utjämning.
3. Matjordslager för buxbomsplantering.

Schakt 5

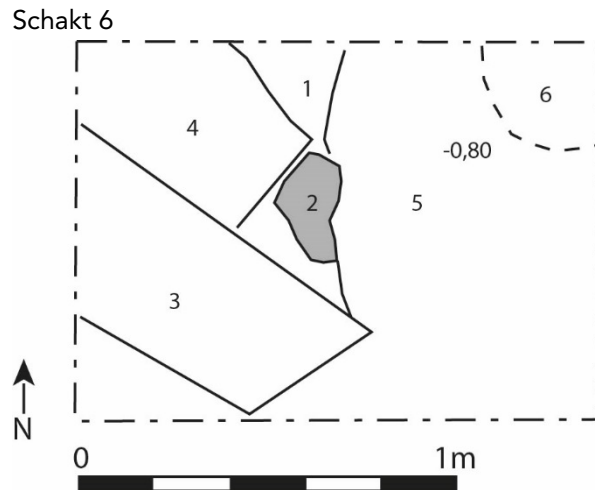
Schakt 5, sektioner.

Sektion A

1. Gråbrun lerhaltig kulturjord. Inslag av kalkbruk, tegelkross, småsten. Finkornigt, osorterat, fett, fuktigt och poröst. Utjämningslager.
2. Svart grusig kulturjord med inslag av slagg och tegelbrockor. Grovkornigt, välsorterat, torrt, magert och poröst. Slagg och kulturjord som använts som utjämning.
3. Gråbrun kulturjord som var finkornigt, välsorterat, något fett, torrt och poröst. Sentida utjämningslager.
4. Grus som var grovkornigt, välsorterat, torrt, magert och poröst. Markbeläggning.

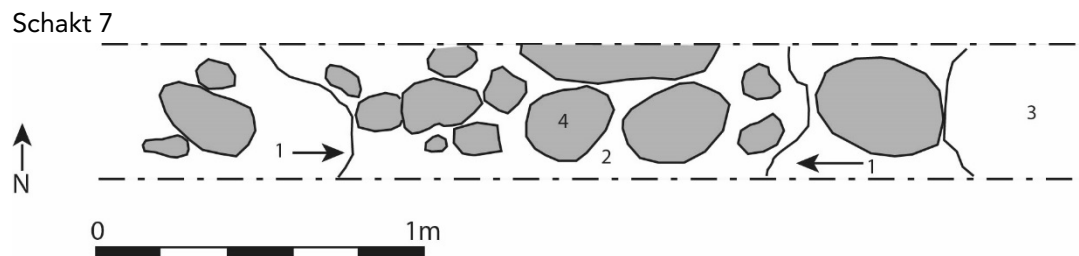
Sektion B

1. Brungrå lerhaltig kulturjord. Innehöll inslag av enstaka tegelkross, fragment av kalkbruk och träkolsprickor. Finkornigt, välsorterat, fett och något kompakt. Marklager.
2. Kulturjord som innehöll tegelbrockor, medeltida taktegel av typen munk och nunna. Det var grovkornigt, torrt, magert och poröst. Raseringslager.
3. Gråbrun kulturjord som var finkornigt, välsorterat, något fet, torrt och poröst. Sentida utjämningslager.
4. Matjord.

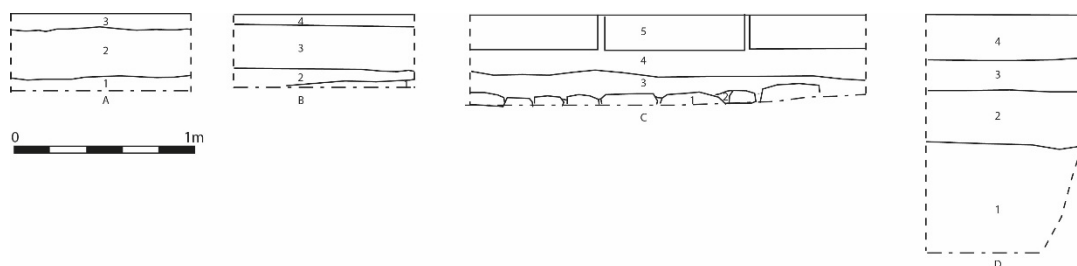
Schakt 6, planritning

1. Gråbrun kulturjord som var fet, lerhaltig och finkornig. Omrörd kulturjord.
2. Marksten, oklart om den låg in situ.
3. Kulvert.
4. Cementblock.
5. Kablar.
6. Cementbrunn.

Schakt 7, planritning.

1. Gråsvart lerhaltig kulturjord som var finkornigt och väl sorterat. Innehåller inslag av tegelkross och träkol. Marklager.
2. Gulgrå sandhaltig lera som var finkornigt, fett, fuktigt och kompakt. Packning runt stenkonstruktion 4.
3. Brungul sandig kulturjord som var finkornigt. Inslag av tegelkross. Väl sorterat, torrt, magert och något kompakt. Utjämningslager efter att stenkonstruktionen raserats.

Schakt 7, sektioner.

Sektion A

1. Svartbrun lerhaltig kulturjord som var välsorterat, finkornigt, fett, fuktigt och kompakt. Innehöll rött tegelkross, slagg och kalkbruk. Marklager.
2. Svartbrun kulturjord som var finkornigt, osorterat och något kompakt. Innehöll inslag av småsten. Utjämning.
3. Matjord.

Sektion B

1. Brungul sandig kulturjord som var finkornig. Inslag av tegelkross. Välsorterat, torrt, magert och något kompakt. Utjämningslager efter att stenkonstruktionen raserats.
2. Svartbrun lerhaltig kulturjord som var välsorterat, finkornigt, fett, fuktigt och kompakt. Innehöll rött tegelkross, slagg och kalkbruk. Marklager.
3. Svartbrun kulturjord som var finkornigt, osorterat och något kompakt. Innehöll inslag av småsten. Utjämning.
4. Matjord.

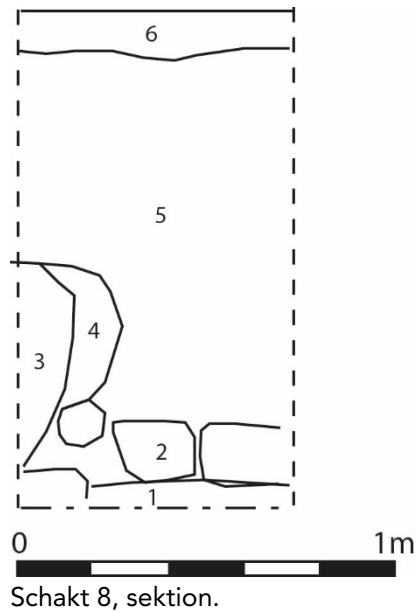
Sektion C

1. Marksten med plan sida vänd uppåt. Kan ha fungerat som en yta att gå på som en gång eller ett golv.
2. Gulgrå lera som var finkornigt, fett, fuktigt och kompakt. Lera låg runt markstenar (1) som fungerat som packning runt stenarna.
3. Brungul sandig kulturjord som var finkornig. Innehöll inslag av tegelkross. Välsorterat, torrt, magert och något kompakt. Utjämningslager efter att stenkonstruktionen raserats.
4. Svartbrun lerhaltig kulturjord som var välsorterat, finkornigt, fett, fuktigt och kompakt. Innehöll rött tegelkross, slagg och kalkbruk. Marklager.
5. Kantstenar.

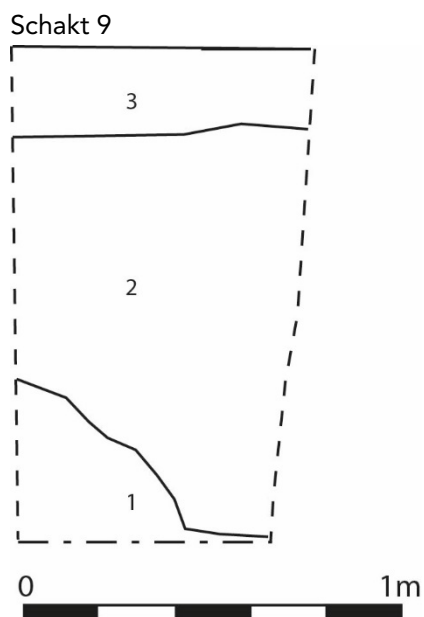
Sektion D

1. Svartgrå lerhaltig kulturjord som var välsorterad. Innehöll inslag av röda tegelbrockor, djurben och träkol. Marklager.
2. Svartbrun lerhaltig kulturjord som var välsorterat, finkornigt, fett, fuktigt och kompakt. Innehöll rött tegelkross, slagg och kalkbruk. Marklager.
3. Svartbrun kulturjord som var finkornig, osorterad och något kompakt. Innehöll inslag av småsten. Utjämning.
4. Kantstenar.

Schakt 8

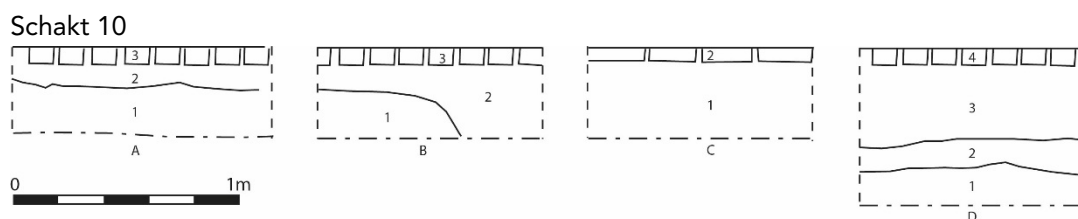

1. Svartgrå lerhaltig kulturjord med inslag av träkolsprickar, tegelbrockor, kalkbruk och enstaka medeltida taktegelfragment av typen munk och nunna. Lagret var fett, fuktigt, finkornigt och något kompakt. Marklager.
2. Tuktad sten, troligen Hardebergasandsten. Stenen hade en plan yta riktad uppåt.
3. Större marksten som ligger mot stenkonstruktion (2). Oklart om stenen ingick i samma konstruktion som (2) eller om det var en lös sten från rivningen av konstruktion (2).
4. Sand som var finkornig, torr, mager och porös. Lagret har troligen tillkommit i samband med sentida ingrepp.
5. Gråbrun lerhaltig kulturjord som var finkornig, osorterad, fet, fuktig och porös. Omrörd kulturjord, troligen från ett sentida ingrepp.
6. Matjord.

Schakt 9, sektion.

1. Gråbrun grusig kulturjord. Innehöll rikligt med tegelbrockor och kalkbruk. Osorterat, torrt, magert och poröst. Raseringslager.
2. Gråbrun lerhaltig kulturjord som var finkornig, osorterad, fet, fuktig och något kompakt. Omrörd kulturjord som kan ha återdeponerats i samband med tidigare arbeten på 1960-talet.
3. Kantsten.

Schakt 10, sektioner.

Sektion A

1. Svartgrå lerhaltig kulturjord som var finkornig, fet, osorterad och något kompakt. Innehöll tegelbrockor, kalkbruk och humanben.
2. Gulbrun sand som var välsorterad, mager, torr och porös. Sättsand till gatstensbeläggning.
3. Gatstensbeläggning.

Sektion B

1. Svartgrå lerhaltig kulturjord som var finkornig, fet, osorterad och något kompakt. Innehöll tegelbrockor, kalkbruk och humanben.
2. Gulbrun sand som var välsorterad, mager, torr och porös. Sättsand till gatstensbeläggning.
3. Gatstensbeläggning.

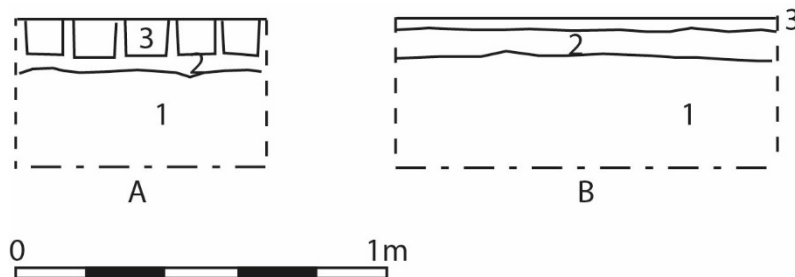
Sektion C

1. Svartgrå lerhaltig kulturjord som var finkornig, fet, osorterad och något kompakt. Innehöll tegelbrockor, kalkbruk och humanben.
2. Stenbeläggning.

Sektion D

1. Gulbrun sandblandad lera med inslag av grus. Torrt, magert och osorterat. Påfört lager som kan ha tillkommit i samband med arbetet år 1926.
2. Gråblå sandhaltig lera som var grovkornig, välsorterad, fet, fuktig och kompakt. Marklager.
3. Gulbrun sand som var välsorterad, mager, torr och porös. Sättsand till gatstensbeläggning.
4. Gatstensbeläggning.

Schakt 11

Schakt 11, sektioner.

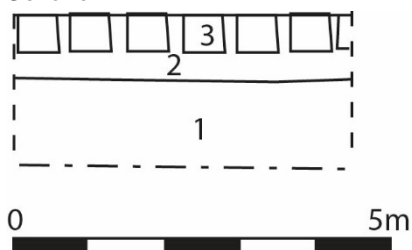
Sektion 11A

1. Brunsvart lerhaltig kulturjord. Relativt rikligt inslag av tegelkross och tegelbrockor. Finkornigt men osorterat, fett och fuktigt samt något kompakt. Kulturlager på kyrkogård från tiden efter reformationen.
2. Gulbrun siltig sand, som var finkornig, välsorterad, torr och mager. Sättsand till gatsten.
3. Gatstensbeläggning.

Sektion 11 B

1. Brunsvart lerhaltig kulturjord. Relativt rikligt inslag av tegelkross och tegelbrockor. Finkornigt men osorterat, fett och fuktigt samt något kompakt. Kulturlager på kyrkogård från tiden efter reformationen.
2. Brunsvart kulturjord med inslag av grus, grovkornigt, torrt, magert och poröst. Underlag för grusgång.
3. Grus i grusgång.

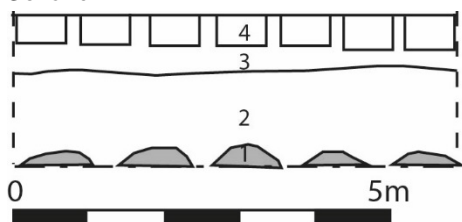
Schakt 12 A

Schakt 12 A, sektion.

1. Svartgrå lerhaltig kulturjord. Inslag av tegelbrockor, kalkbruk, småsten och fragment av medeltida taktegel av typen munk och nunna samt gult tegel. Grovkornigt, osorterat, och relativt poröst. Bedöms som omdeponerad kulturjord i samband med arbeten år 1926.
2. Gul sand som var finkornig, torr, mager och porös. Sättsand till gatsten.
3. Gatstensbeläggning.

Schakt 12 B

Schakt 12 B, sektion.

1. Mindre marksten lagd i kalkstensbruk med lite magring. Inre del av skalmur.
2. Svartgrå lerhaltig kulturjord. Inslag av tegelbrockor, kalkbruk, småsten och fragment av medeltida taktegel av typen munk och nunna samt gult tegel. Grovkornigt, osorterat, och relativt poröst. Bedöms som omdeponerad kulturjord i samband med arbeten år 1926.
3. Gul sand som var finkornig, torr, mager och porös. Sättsand till gatsten.
4. Gatstensbeläggning.

Bilaga 2, Fyndlista

KM 95059:1-13

Lst dnr 431-19345-2015

Kulturens projektnummer 61000-406

Kv Klosterkyrkan 5

Fyndnr	Schakt	Kontext	Material	Sakord	Formtyp	Del	Antal	Vikt	Kommentar
1	1, sektion A	1	Keramik	Taktegel	Munktegel	-	1	467	
2	1, sektion C	2	Keramik	Taktegel	Nunnetegel	-	1	230	
3	1, sektion C	2	Sten	Kalksten	-	-	1	267	Obearbetad flisa
4	1, sektion C	2	Sten	Kalksten	Del av kvader	-	1	683	Bearbetning med bredmejsel, tät och vertikal behuggning
5	1, sektion C	2	Sten	Sandsten, Hardeberga	-	-	1	1235	Tuktad
6	5, sektion B	2	Keramik	Kärl	Yngre rödgods, odef.	Trefotsgryta, fot	1	68	
7	11	1	Keramik	Taktegel	Munktegel	-	1	220	
8	Lösfynd	-	Keramik	Taktegel	Nunnetegel	-	1	1677	
9	Lösfynd	-	Keramik	Taktegel	Munktegel	-	1	1168	
10	Lösfynd	-	Keramik	Taktegel	Munktegel	-	1	1451	Hel
11	Lösfynd	-	Keramik	Taktegel	Munktegel	-	1	1883	Hel
12	Lösfynd	-	Kalkbruk	-	-	-	1	398	Med avtryck från nunnetegel
13	Lösfynd	-	kalkbruk	-	-	-	1	353	Med avtryck från munktegel

I serien Kulturmiljörapporter har utgivits:

2018

- 2018:1 Kv. Klockaren 19, Dalby. Fornlämning 40:1, Dalby socken, Lunds kommun, Skåne län. Arkeologisk förundersökning 2017. Mattias Karlsson.
- 2018:2 Falsterbo 2:25 – Kyrkogatan, Falsterbo. Fornlämning 15, Falsterbo socken, Vellinge kommun, Skåne. Arkeologisk undersökning 2016. Ivan Balic.
- 2018:3 Fjärrvärme mm i Lunds kommun, Skåne. Arkeologiska förundersökningar 2012-2013. Aja Guldåker.
- 2018:4 Hunehals borg, Hanhals 4:31, fornlämning Hanhals 71:1, Hanhals socken, Kungsbacka kommun, Halland. Forskningsundersökning 2016.
- 2018:5 Kv Toppen 14, Lund. Fornlämning 73:1, Lunds stad och kommun, Skåne län. Arkeologisk undersökning 2017. Aja Guldåker.
- 2018:6 Kv Gråbröder 16, Lund. Fornlämning 73:1, Lunds stad och kommun, Skåne län. Arkeologisk undersökning 2015. Ivan Balic.
- 2018:7 Coyetgården och Stinsbostaden i Åkarp, Staffanstorps och Burlövs kommuner, byggnadsdokumentation 2017-2018. Henrik Borg och Carita Melchert.
- 2018:8 Kv Domkyrkan 2 – Krafts torg, fornlämning Lund 73:1, Lunds stad, Lunds kommun, Skåne län. Arkeologisk schaktningsövervakning 2015-2016. Gertie Ericsson.
- 2018:9 Innerstaden 2:1 - Stortorget, fornlämning Lund 73:1, Lunds stad, Lunds kommun, Skåne län. Arkeologisk förundersökning 2015. Gertie Ericsson
- 2018:10 Arkeologisk utredning steg 1 inför fördjupad översiktsplan för Lund Sydväst (Källby), Lunds kommun, Skåne län. 2017. Jan Kockum och Johan Wallin.
- 2018:11 Kv Brunius 18, fornlämning Lund 73:1, Lunds stad, Lunds kommun, Skåne län. Arkeologisk kontroll/undersökning 2016. Gertie Ericsson.
- 2018:12 Kv Tegnér 1, fornlämning Lund 73:1, Lunds stad, Lunds kommun, Skåne län. Arkeologisk schaktningsövervakning 2015 och geoteknisk undersökning 2016. Gertie Ericsson.
- 2018:13 Lunds domkyrka, kv Domkyrkan 1, fornlämning Lund 73:1, Lunds stad och kommun, Skåne län. Geoteknisk undersökning 2016. Gertie Ericsson.
- 2018:14 Dalby 90:1, fornlämning Dalby 40:1, Dalby socken, Lunds kommun, Skåne län. Arkeologisk schaktningsövervakning 2018. Jan Kockum.
- 2018:15 Svanelucky 3, Astrografhuset, Lunds kommun. Antikvarisk medverkan 2015-2018. Carita Melchert och Erik Blomqvist.
- 2018:16 Galgevängen 1:20, S:t Jörgens park, fornlämning Lund 50, Lunds stad och kommun, Skåne län, arkeologisk undersökning 2016. Jan Kockum.
- 2018:17 Södra stambanan, delen Flackarp-Arlöv, Uppåkra socken, Burlöv och Staffanstorps kommuner, Skåne län. Arkeologisk utredning och förundersökning 2016. Ivan Balic.
- 2018:18 Kv Föreningen 16, kv Universitetet 1, kv Domkyrkan 1 och kv Historiska Museet 1, fornlämning Lund 73:1, Lunds stad och kommun, Skåne län. Arkeologisk undersökning 2018. Jan Kockum.
- 2018:19 Innerstaden 2:1 - Nygatan, fornlämning Lund 73:1, Lunds stad och kommun, Skåne län. Arkeologisk undersökning 2017. Krister Kåm Tayanin.
- 2018:20 Kv Städet 10, fornlämning Lund 73:1, Lunds stad och kommun, Skåne län. Arkeologisk undersökning 2018. Jan Kockum.
- 2018:21 Kv Sankt Mikael 16, fornlämning Lund 73:1, Lunds stad och kommun, Skåne län. Geoteknisk undersökning 2018. Aja Guldåker.
- 2018:22 Döbeln 8, Krognoshuset, Lund, Lunds kommun. Antikvarisk förundersökning 2018. Carita Melchert.
- 2018:23 Kv Sankt Måns 21, fornlämning Lund 73:1, Lunds stad och kommun, Skåne län. Geoteknisk undersökning 2018. Aja Guldåker.
- 2018:24 Fastigheten Innerstaden 2:1, Mårtenstorget, fornlämning Lund 73:1, Lunds stad och kommun, Skåne län. Arkeologisk undersökning 2018. Jan Kockum.
- 2018:25 Fastigheten Sandby 67:1 Byskolan, fornlämning Södra Sandby 93:1, Södra Sandby, Lunds kommun, Skåne län. Arkeologisk undersökning 2018. Jan Kockum.
- 2018:26 Höör kyrka, Höör socken, Höörs kommun, Skåne. Antikvarisk medverkan 2018. Carita Melchert.
- 2018:27 Tegnér 1, Allmogehallen, Kulturen. Vårdprogram och underhållsplan 2017. Erik Blomqvist.
- 2018:28 Kv. Källan 10, fornlämning 175:1 (Lilla Råby), Lunds stad och kommun, Skåne län. Arkeologisk undersökning 2018. Mattias Karlsson.
- 2018:29 Oppmanna 4:16, Kristianstad kommun, Skåne län. Antikvarisk medverkan 2018. Erik Blomqvist.
- 2018:30 Ängsö slottspark-Ängsö Gård 2:1, fornlämning 4:1, Ängsö sn, Västerås kommun, Västmanlands län. Trädgårdsarkeologisk utredning 2018. Aja Guldåker.

- 2018:31 Margretedalsområdet. Tullbommen 1, Margretedal 1–4 samt innerstaden 5:5, 5:7, 5:18 och delar av 2:1, Lund, Lunds kommun, Skåne län. Arkeologisk utredning 2018. Stefan Larsson.
- 2018:32 Fjälkinge kyrka, Fjälkinge pastorat, Lund stift, Kristianstad kommun, Skåne län. Antikvarisk medverkan 2017-2018. Carita Melchert
- 2018:33 S:t Peter 28, Ekska huset, Lund, Skåne län. Antikvarisk medverkan 2018. Carita Melchert.
- 2018:34 Skegrie 14:11, Skegrie mölla, Trelleborg, Skåne län. Antikvarisk medverkan 2018. Erik Blomqvist
- 2018:35 Kv Sankt Mikael 6, fornlämning Lund 73:1, Lunds stad och kommun, Skåne län. Arkeologisk undersökning 2017. Jan Kockum.
- 2018:36 Skegrie 14:11, Skegrie mölla, Trelleborg, Skåne län. Antikvarisk medverkan 2018. Erik Blomqvist
- 2018:37 Mölleberga kyrka. Arkeologisk vindsstädning och byggnadsarkeologisk undersökning av tornet 2018. Mölleberga kyrka, Uppåkra församling, Lunds stift. Gunilla Gardelin.
- 2018:38 Vapenhuset, Södra Sandby. Vapenhuset 2, 3, 4, 5, samt del av Sandby 67:2, fornlämning Södra Sandby 93:1, Lunds kommun, Skåne län. Arkeologisk förundersökning 2018. Stefan Larsson.
- 2018:39 Historiska museet 1, fornlämning 73, Lund, Lunds kommun, Skåne län, Schaktningsövervakning 2018. Stefan Larsson.
- 2018:40 Värpinge 17:26 och 18:1. Fornlämning 156:1, Lund, Lunds kommun, Skåne län. Arkeologisk förundersökning 2015. Johan Wallin.
- 2018:41 Innerstaden 2:1 - Mårtenstorget, Lund. Fornlämning 73:1, Lunds kommun, Skåne län. Arkeologisk schaktningsövervakning 2016. Krister Kåm Tayanin.
- 2018:42 Kv Klosterkyrkan 5, fornlämning Lund 73:1, Lunds stad, Lunds kommun, Skåne. Arkeologisk förundersökning 2016. Johan Wallin.